

Naš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV. / ŠTEVILKA 38

CELOVEC, DNE 17. SEPTEMBRA 1964

CENA 2.— ŠILINGA

Nemška politika na poti k stvarnosti?

V Potsdamu so se pred 19 leti sporazumeli Truman, Stalin in Churchill, da naj bo Nemčija razdeljena na štiri zasedbene cone, katerih upravitelji pa naj sestavljajo nekako skupno vlado in se v njenem predsedovanju vrstijo od meseca do meseca. Ta dogovor je bil le delno izveden in je njegovo izvajanje šepalo že od samega začetka. Končno je z berlinsko blokado leta 1948 dokončno propadlo in zahodne tri zasedbene sile so svoje cone združile v „Nemško zvezno republiko“ z glavnim mestom Bonn, ki je leta 1949 dobila prvega demokratično izbranega kanclerja dr. Konrada Adenauerja. Sovjetska zveza je nato organizirala svojo cono v „Nemško demokratično republiko“, ki ima sedež svoje vlade v Pankowu pri Berlinu. Berlin je ostal sam za sebe vsaj začasno še pod skupno upravo, končno je bil tudi ta razdeljen v dva dela, v Zahodni in Vzhodni, ki ju loči zloglasni „zid“.

Zahodno-nemška vlada je bila izvoljena na svobodnih, tajnih, demokratičnih volitvah, medtem ko so v Nemški demokratični republiki na vzhodu prevzeli oblast komunisti. Zahodna Nemčija se smatra za predstavnico vseh Nemcev kot edina svobodno izvoljena nemška vlada in vlado v Vzhodni Nemčiji sploh ne mara priznati, kot tudi te same ne priznava za neodvisno državo, ampak jo smatra še vedno za sovjetsko zasedbeno cono.

To politiko je vodil Adenauer, na njej vztraja tudi njegov naslednik Erhard, oba sta vztrajna zagovornika zedinjenja Nemčije na temelju zahodnega predloga o svobodnih volitvah, ki naj bi privedle najprej do vsenemškega, svobodno izvoljenega parlamenta, nato pa do vsenemške svobodno izbrane, demokratične vlade.

„Združitev obeh nemških delov je osnovna pravica, toda v teh dneh noben dosegljiv cilj. Če bi ga bilo nekoč mogoče doseči, ne vem; tudi se je odveč o tem „če“ pripraviti. Cilj je danes ne dosegljiv, ker se je ruska moč na meji Zone zakopala in ker druge večje moči, ki bijo s tega mesta pregnala, ni; se pravi, ker je neposredno merjenje moči med svetovnimi silami v atomski dobi postalo nesmisel. Ze dolgo so meje zamrznjene tam, kjer so leta 1945 nastale. Hruščev ni noben samomorilec. Zato ne mara nobene vojne; zato pa tudi ne more dopustiti zloma ruskega političnega, gospodarskega, ideološkega in vojaškega sistema v Nemški demokratični republiki, ki bi ga resnično svobodne volitve prinesle. To bi pomenilo njegov „lastni konec!“ — Tako je označil trenutni nemški položaj, boljše nemško stvarnost na zborovanju Krščansko-socialne unije v Münchenu na Bavarskem nedavno tja povabljeni nepristranski opazovalec prof. Golo Mann.

Nato je nakazal, kaj more Zahodna Nemčija v sedanjih razmerah storiti za približanje v daljši stoletnem cilju nemškega zedinjenja. Treba je ustvariti med obema nemškima državama nove in tesnejše vezi, bolj odkrito sodelovanje, ki naj postopno privede do sprostitve komunističnega pritiska in do zboljšanja življenjskih pogojev v Vzhodni Nemčiji. Mann smatra, da bi moral vsak resnični Zahodni Nemec želiti, da pride do odstranitve napetosti med obema Nemčijama, ki tako otežuje življenje v njenem vzhodnem delu.

Svojim rojakom svetuje Mann, naj se zavedajo, da je Vzhodna Nemčija v ruskem sistemu trdnjava, ki jo ni mogoče vzeti s silo, ampak se je na njeni osvojitve treba pripravljati s slabitvijo celotnega sistema nasprotnika, s podpiranjem sprememb v njem, ki si jih želimo. Častilce De Gaulle opozarja na dejstvo, da je francosko-nemška zveza možna le zato, ker je Nemčija razdeljena. Če bi bila združena, bi bila premočna in De Gaulle ne bi nikdar sklepal z njo zveze prijateljstva in sodelovanja. De Gaulle nima nobenega interesa v nemški združitvi, ji je preje v svoji notranjosti nasproten, ker bi njeno uresničenje podrla sedanji odnos sil v zahodni Evropi in s tem nemara tudi pot k njeni združitvi.

Nemški zgodovinar Mann opozarja nato svoje rojake, da je zgodovinsko pravo, na katerem temelji njihova zahteva po vzhodnih pokrajinah, ki so

Otvoritev 3. zasedanja koncila

Preko 2300 škofov zbranih v Rimu — Zanimanje osredotočeno na malo skupino — Prvič na koncilu tudi ženske

Papež Pavel VI. je v ponedeljek slovesno otvoril v cerkvi sv. Petra v Rimu 3. zasedanje 2. vatikanskega koncila.

Preko 2300 članov koncilске skupščine se je zbralo v baziliki, ko se je papež ob 9. uri skupaj s 24 kardinali podal v cerkev sv. Petra in z njimi opravil božjo daritev. To so bili: 3 kardinali, 15 nadškofov, 4 škofje in dva redovna predstojnika. Vsi ti naštetni so z njim stali pri papeškem oltarju in na ta način nazorno prikazali enotnost Cerkve in papeža s škofi.

Po pontifikalni sv. maši je imel papež pred zbrano koncilsko skupščino govor v latinskem jeziku, v katerem je označil škofo kot svoje „resnične brate“. Pokazal je na to, da neokrnjenost katoliške resnice zahteva sedaj razjasnitev nauka o papeštvu in postavlja vlogo škofovstva v njegovo najsvetlejšo luč.

Prvi vatikanski koncil 1870, ki je predčasno prekinil s svojim delom, je pač definiral (natančno določil) primat (prvenstvo) papeža, ni pa prišlo do tega, da bi še definirali vlogo škofov. To nalogo pa je sedaj prevzel 2. vatikanski koncil.

Pri otvoritveni slavnosti je bilo navzočih poleg številca zgoraj omenjenih članov koncilске skupščine še veliko številca nekato-liških opazovalcev in drugih gostov, kakor tudi prvič zastopnice ženskih redov in katoliških ženskih organizacij.

Med otvoritvijo seje koncila v cerkvi sv. Petra, se je zgodila tudi prva nesreča, ko se je kardinal iz Los Angelesa (ZDA) James Francis McIntyre onesvestil. Osemindesetletnega cerkvenega kneza so nato odnesli na nosilnici iz bazilike.

Papež je daroval sv. mašo v ponedeljek, verjetno prvokrat in zadnjikrat pred zbranimi škofi. Pred njimi se bo pokazal zopet še, ko bo okoli 20. novembra zaključil koncilsko zasedanje.

Koncilska skupščina mora v desetih tednih preresetati ogromno delo. Obravnavati mora glavne točke cerkvene reforme in enotnosti kristjanov, ki so bile od papežev Janeza XXIII. in Pavla VI. skoraj v celoti prenesene v roke koncila.

Majhna skupina v središču zanimanja

Na 2. vatikanskem koncilu je zanimanje osredotočeno na majhno skupino kardinalov. To so: kardinal Julius Döpfner, 51-letni Nemec, odlični teolog, ki velja za voditelja naprednih; kardinal Augustin Bea, 83-letni Nemec; kardinal Leo Suenens, 60-letni Belgijec in ožji zaupnik papeža; tudi on velja za naprednega; kardinal Josef Ritter, 72-letni Amerikanec iz St. Louisa, velja za naprednega; kardinal Francis Spellman, 75-letni Amerikanec iz New Yorka, ki velja za bolj zmernega; kot zadnji je kardinal Alfredo Ottaviani, 73-letni Italijan in skoro slepi tajnik svetega oficija (urada), velja za zastopnika konservativne struje.

Opazovalci na 2. vatikanskem koncilu so mnenja, da je komaj verjetno, da bi zmogli v tej koncilski dobi zaključiti vse delo. Računajo, da bo zmogla koncilska skupščina opraviti komaj nad polovico zastavljenega dela. K temu je treba še prišteti, da hočejo nekateri škofje razpravljati še o svojih dodatnih temah.

Rusi iznašli novo strašno orožje

Novo orožje bi pomenilo popolno iztrebljenje človeštva — Ostro svarilo na račun Kitajske — Kobaltna bomba s smrtnimi žarki

Sovjetski ministrski predsednik Nikita Hruščev je v torko govoril pred japonskimi pravniki in jim pri tej priliki izdal tajnost, da so Rusi iznašli pred kratkim novo strašno orožje, ki ima tako rušilno in uničevalno moč, da bi pomenilo, če bi ga uporabili, „iztrebljenje in uničenje človeštva“. To izjavo je Hruščev združil z nenavadno ostrimi napadi, na račun rdeče Kitajske.

Istočasno pa je premier Hruščev zagotavljal japonskim pravnikom, da Sovjetska zveza tega orožja ne bo uporabila, temveč bo stremela za mirno koeksistenco (ustvarjalno sodelovanje dveh držav z različnim

družbenim redom) in gospodarski razvoj, na kateri stavi današnje človeštvo vse svoje upe in nade.

Ministrski predsednik Hruščev pa je v isti sapi svaril vodjo komunistične partije Mao Tse Tung, ki si hoče s svojimi izzi-valnimi protikomunističnimi parolami ter z vojno prilastiti sovjetsko ozemlje. Hruščev je primerjal zahteve Mao Tse Tung za zahtevami Adolfa Hitlerja z njegovim „živiljenjskim prostorom“. Premier Hruščev je pri svojih napadih na Kitajce rekel, da je žalostno, kar je Mao izjavil pred japonskimi socialisti. V tej izjavi je namreč zah-

pravico za svojo državo, misliti tudi na morebitno krivico, ki bi jo izpolnitev njegove zahteve (pravice) povzročila sosedu.

Profesor Golo Mann ni politik, je samo znanstvenik — zgodovinar, ki skuša svojim rojakom odpreti oči, jih povesti od njihovih želj in sanj v stvarnost, jih postavi v atomsko dobo, ko je uporabna sila za dosego določenih političnih ciljev nesmiselna, ker ne spravlja v nevarnost samo teh ciljev, ampak obstoj celih narodov in morda vsega človeštva. Da je bil Mann povabljen na glavno letno zborovanje vodilne nemške politične stranke in so ga na njem mirno poslušali, je znamenje, da polagoma le prodira tako v nemško javnost kot tudi v nemško politiko stvarna presoja. Ta utegne v doglednem času privedi tudi do izboljšanja mednarodnega položaja v Srednji Evropi in odpreti pot k novemu popuščanju napetosti med svobodnim svetom in sovjetskim blokom, k cilju, ki ga zasledujejo Združene države od kubanske krize leta 1962 sem.

sedaj v upravi Poljske in Rusije, nekaj nestalnega, nekaj spremenljivega, odvisno od tega, za katero letnico se hočemo odločiti kot osnovno. On svetuje, naj Nemčija opusti svoje zahteve po Sudetskem ozemlju, — te označuje naravnost za smečne in nestvarne —, svojim rojakom pove odkrito, da je čas, da se sprizajnižjo z nemško vzhodno mejo na Odri in Nisi. Zavzema se za izboljšanje nemških odnosov tako do Čehov kot do Poljakov. Ti naj bi se razvili v dobro sosedstvo in tako odprli pot k medsebojnemu razumevanju, v katerem bo mogoče spore reševati s treznim preudarkom in brez zle volje ter sovražnosti. V takem ozračju bo morda nekaj mogoča vrnitev nekaterim nemškim družinam v njihova stara bivališča na Poljskem. Vsa-ko misel na ponovno pridobitev teh predelov Nemčije je treba opustiti, ker bi bila prav tako združena z nasiljem in krivico, kot je bila njena priključitev Poljski in Rusiji pred 19 leti.

Nemške politike in odgovorne vodnike opozarja na dejstvo, da mora resnični državnik, ko zahteva

URADNE URE

Narodnega sveta koroških Slovencev
Krščanske kulturne zveze
Kmečko-gospodarske zveze
Koroške dijaške zveze

so v torek, sredo, četrtek in petek od 8.—12.30 ure, samo v četrtek tudi od 13.—18. ure.

K R A T K E V E S T I

● Po zadnjih vesteh iz Južne Koreje je okoli 400 ljudi našlo smrt v velikih poplavih in pri usedanju zemlje, nastalih po hudem tornadu, kakršnega že desetletja ne pomnijo. Tornado je divjal čez srednji del dežele in zajel tudi Seul, v katerem je bilo 70 mrtvih in več pogrešanih. Ujme, ki so prizadele deželo, so uničile domove 20.000 ljudem in povzročile nasploh veliko materialno škodo.

● Pri vajah s padalom je našel smrt neki 23-letni ameriški pilot v Schwäbisch Hallu, v Nemčiji. Pri skoku iz letala se ni odprlo glavno niti rezervno padalo. Pilot je skočil iz letala v višini 1200 m.

● 26-letni G. Rugoro je naredil samomor iz strahu, da se bo moral vrniti v morišnico. Pred samomorom si je dal narediti nekaj fotografij, da bi se „mati lahko spominjala nanj“.

● V planinah Taurus v jugovzhodni Turčiji je padel potniški avtobus v prepad, globok 70 metrov. V tej nesreči je 11 ljudi izgubilo življenje, 41 potnikov pa je ranjenih.

● Letalo P-2 „Neptun“ ameriške mornarice je padlo v morje blizu Kitajske. Pet članov posadke od 13 ljudi, ki so bili v letalu, je izgubilo življenje.

● Japonski izdelovalci mikroskopov so si zadali nalogo, da bodo napravili do prihodnjega leta največji mikroskop na svetu. Mikroskop bo lahko povečal sliko predmeta stotisočkrat. Visok bo 7 metrov in bo tehtal približno 15 ton.

● Barvo s sestavino, ki uničuje insekte, pa je hkrati neškodljiva za ljudi in živali, izdeluje neka britanska firma. Sestavina v barvi uničuje: muhe, bolhe, komarje, molje, mravlje itd.

teval vodja komunistične partije Kitajske, da ima Sovjetska zveza zasedenega preko en in pol milijonov km² (kvadrat kilometrov) kitajskega ozemlja, ki so si ga prej osvojili kitajski cesarji. „Naša meja je sveta in nedotakljiva,“ je dejal Hruščev japonskim pravnikom „in vsak poskus jo s silo spremeniti, bi pomenilo vojno.“

O nemškem vprašanju je Hruščev dejal: „Združitev Nemčije ni samo narodna zadeva njih samih, ampak tudi zelo občutljiv politični in socialni problem. Nemški narod mora sam v miru odločiti, kako hoče živeti.“

Japonskim pravnikom je Sovjetski premier še izjavil, da je njegova dežela pripravljena Japonski vrniti dva kurilska otoka: Shikotana in Habomaia, če bi vrnile Združene države Amerike njih oporišča v Okinavi in drugih delih Japonske.

V britanskih uradnih krogih je sprožila izjava sovjetskega ministrskega predsednika o novem uničevalnem orožju veliko presenečenje. Razglabljanje vladnih krogov in znanstvenikov v britanskem glavnem mestu Londonu meri na to, da gre pri novem orožju verjetno za kobaltno bombo s smrtnimi žarki (vodikova bomba v kobaltovem plašču; kobalt je kemična prvina, podobna železu). Kobaltna bomba velja danes za „največji strah“ atomske dobe. Pri eksploziji te bombe se razvije smrtno radioaktivni oblak, ki je 300-krat večji od učinka ene uranove bombe.

Politični teden

Po svetu . . .

STALIŠČE VTIKANA K SPORU MOSKVA—PEKING

Vatikansko glasilo „L'Osservatore della Domenica“ je pretekli teden prvič zavzelo stališče do ideološkega spora med Moskvo in Pekingom. Omenjeni list označuje ta spor kot borbo za oblast in ozemlja. Prenaseljenost južnovzhodnih predelov Azije, posebno še Kitajske, vodi že sama po sebi k tendenci širjenja na sever, Sibirijo. In Sibirija je redko naseljena. Razen tega nima Mao Tse Tung, vodja komunistične partije Kitajske, nobenih pravnih pravic do ozemlja Sibirije, razen pravice, da bi ga potreboval.

Pri tem je treba omeniti zelo važno dejstvo v zadnjem času na izredno dobre odnose med Japonsko in rdečo Kitajsko.

Visoka tehnična raven Japonske bi bila v stanju gospodarsko pomagati še nerazviti Kitajski. Možnost zvezo Tokio-Peking je prav tako zanimiva kakor s skrbjo spremljajoče dejstvo, piše uvodnik vatikanskega glasila.

KAHN ZOPET V SAJGONU

General Khan, ki je nedavno odstopil, se je vrnil v Sajgon ter prevzel vodstvo vlade. Upajo, da bo s tem premostena anarhija zadnjih dni. Pri svojem prihodu je general zagotovil, da bo v deželi vzpostavil zopet red in mir.

Povratak generala Kahna je pripisati diplomatskemu uspehu ameriškega poslanika v Sajgonu, Maxwella Taylorja. Ta je namreč pregovoril Khana naj se vrne.

Takoj po prihodu generala Kahna pa je odstopil obrambni minister general Thien Khiem in z njim cela vlada. Khan je obljubil, da bo sestavil novo vlado, v kateri bo več civilistov kot vojakov in da bo uživala zaupanje pri ljudstvu.

Poročila iz Sajgona govorijo, da je dosegel general Kahn sporazum z vladi sovražnih budisti. Khan sam je budist in si je dal celo brado obriti kot simbol, začeti popolnoma novo življenje, kajti glavna zahteva budistov je bila civilna vlada.

KRALJ KONSTANTIN NA DANSKEM

8000 Dancev je priredilo pretekli teden grškemu kralju Konstantinu ob njegovem prihodu na letališče v Kopenhagenu navdušen sprejem. Njegova zaročenka in bodoča kraljica Helenov, princesinja Anne-Marie se ni mogla obvladati in je dobesedno tekla k letalu. Strastno je objela svojega zaročenca, ne da bi se pri tem zmenila za tisočglavo množico gledalcev. Medtem ko je bil kralj Konstantin obdržal kraljevo dostojanstvo in je svojo zaročenko le nežno poljubil na obe lici. Šele tedaj se je znašla princesinja in napravila pred kraljem dvorni poklon.

Grški kralj Konstantin je prispel na Dansko na zaključne slovesnosti njegove bodoče soproge, kajti ta bo morala kmalu vzeti slovo od doma. Kralj Konstantin pa se je vrnil v Grčijo v spremstvu danske prestolonaslednice Margarete 10. septembra. Šele dan pozneje so prišli njegova zaročenka in danski kraljevi par z jahto „Danneborg“ v Atene.

V naslednjih dneh, to je do poroke, ki bo 18. novembra, pa bodo za poročni par prirejali plese in druge svečane prireditve. Pri tem naj bi dali prebivalstvu priložnost spoznati njihovo novo kraljico, na katero že danes čakajo številna poročna darila.

„ČRNI VRH“ PROTI BELIM VOJAKOM

Organizacija afriške enotnosti, ki je konferirala teden dni v Addis Abebi o zadevi Konga, je končala svoje delo. Na sestanku zunanjih ministrov je prišla do izraza enotna želja delegatov, da bi našli ustrezno rešitev kongoškega problema. Na neki seji so ministri te organizacije tudi obsodili bele najemniške vojske v Kongu. Kongoški ministriški predsednik Moise Combe je bil pozvan, da te najemniške vojske enote razpusti in ponudi gverilcem v deželi širokogrudno amnestijo, seveda če bi bili ti pripravljene se predati.

Combe je označil konferenco Organizacije afriške enotnosti, to je „črnega vrha“ kot uspeh Konga in s tem cele Afrike. Prvič se je pokazalo, da so njegovo vlado priznale afriške države. Zakonitost njegove vlade je bila še pred enim mesecem dvomljiva,

ker je več afriških dežel takrat obsodilo ameriško pomoč, ki je pripomogla Čombeju do oblasti.

VOJNA PROTI IZRAELU — PREDRAGA ZADEVA

Še ena konferenca je bila pretekli teden v Afriki. Poleg sestanka „črnega vrha“ so se sestali v Aleksandriji (Egiptu) tudi šefi arabskih držav.

Na sestanku je bilo največ govora o načrtu za preusmeritev reke Jordana in o vojaških pripravah proti Izraelu. Tako so zastopniki: Iraka, Libije, Sirije, Jordanije in Egipta predložili podrobne načrte za vojni napad na Izrael. Vsak od njih pa je hotel, da bi bil sprejet njegov načrt. Ko pa je nazadnje neki šesti zastopnik ugotovil, da so vsi predlogi zaradi ogromnih finančnih stroškov praktično neizvedljivi, so debato zaključili.

Veliki načrti arabske lige so se izjalovili predvsem zaradi pomanjkanja nujne vojaške zmogljivosti sirske in libanonske vojske. Nobeden od trinajstih članic te lige pa ni bil pripravljen doprinesiti žrtve za kritje teh stroškov. Razen tega bi bila nujna na-

stanitev egipčanskih in iraških vojaških enot v Libanonu in Jordaniji. Za ta načrt pa nista navdušeni niti Beirut niti Amman.

DR. PITTERMANN PREDSEDNIK SOCIALISTIČNE INTERNACIONALE

Pretekli teden je zasedal v Bruslju glavni odbor Socialistične internacionale, v kateri je včlanjenih 49 socialističnih strank iz vsega sveta. Med drugim so bile na dnevnem redu tudi volitve novega odbora. To je bilo potrebno zlasti zato, ker je bilo mesto predsednika nezasedeno po smrti (v decembru 1963) Ericha Ollenhauerja, ki je bil hkrati tudi vodja zapadnonemških socialistov.

Pri volitvi za mesto predsednika je bil sedaj soglasno izvoljen avstrijski podkancler dr. Bruno Pittermann. V svojem pozdravnem nagovoru se je novi predsednik najprej spomnil svojega predhodnika pokojnega Ollenhauerja, nato pa se je zahvalil za izkazano zaupanje, priznanje in čast, katerih je z njegovo izvolitvijo deležna mala dežela Avstrija in njena socialistična stranka.

Na tem zasedanju so socialistični delegati razpravljali o različnih pereh vprašanih svetovne politike in gospodarstva, zlasti še o ohranitvi miru in reda na svetu ter o možnostih izboljšanja življenjskih prilik posebno v gospodarsko zaostalih predelih sveta. Ob priliki zasedanja je bila odprta zgodovinsko-politično zanimiva razstava „Sto let Socialistične internacionale“.

. . . in pri nas v Avstriji

PAVEL VI. OBŠOJA TERORIZEM

Kljub povoljno uspelemu sestanku o južno-tirolskem vprašanju med avstrijskim in italijanskim zunanjim ministrom zavzemajo neredi in nasilstva na Južnem Tirolskem vedno hujši razmah. Po eksplozijah prejšnjega tedna, pri katerih je bilo več orožnikov ranjenih, se je položaj zelo zaostрил. Državna meja je na tem predelu strogo zastražena in obmejnimi stražnikom je pridržano še 5000 vojakov. Pokrajino pa kontrolirajo oborožene sile deset tisoč vojakov in karabinerjev, pri čemer pride tudi do požigov in hišnih preiskav.

V zvezi s terorističnimi dejanji na Južnem Tirolskem je papež Pavel VI. poslal mons. Gargitterju, škofu v Boznu in Brixenu telegram, v katerem poziva k opustitvi „neopravičljivega nasilstva“, ki se tamkaj izvaja in zahteva, da z miroljubnim pogajanjem rešijo tamošnja sporna vprašanja.

Pa tudi zvezni kancler Josef Klaus je zadnjo soboto apeliral na vse prizadete in odgovorne, da prenehajo s terorizmom in prelivanjem krvi. Posebej pa apelira g. zvezni kancler na one, „ki so prešli iz napačnega patriotizma h krivičnim dejanjem“. Končno poziva teroriste, da takoj odložijo orožje, da s tem preprečijo nove rane na obeh straneh meje.

DR. SCHLEINZER O KMEČKEM VPRAŠANJU

Avstrijska ljudska stranka se dobro zaveda, da ima najmočnejšo oporo ravno v kmečkem stanju, zato je ona doslej v prvi vrsti zagovarjala stališča in zahteve kmetov v parlamentu. Vendar pa pri tem ni vedno uspela, saj je brezdvomno danes najbolj reforme potrebno kmečko vprašanje. Beg iz dežele v tovarne, neurejeni delovni odnosi in zlasti preizkise cene kmečkih proizvodov so vprašanja, ki mučijo kmeta po vsem svetu. Naš kmetijski minister dr. Schleinzer je na zborovanjih in v parlamentu že večkrat opozarjal na ta problem, ki nujno čaka na rešitev. Tako je tudi zadnjo soboto govoril na sestanku deželnega vodstva stranke v Celovcu. Poudaril je, da je zdravo kmetijstvo najtrdnější temelj državnega gospodarstva, zato je v interesu države in konsumentov, da se čimprej uredi to vprašanje. V državnem gospodarstvu mora veljati načelo pravičnega uravnovešenja med posameznimi panogami. Toda gospodarski razvoj v Avstriji pa žal drugače izkazuje. Kot ugotavljajo gospodarski izvedenci, se je v letih 1950—1960 ljudski doprinos v vseh ostalih gospodarskih panogah povečal za 88% povprečno, dočim je v kmetijstvu dosegel le 27% poviška. Iz tega je vsekakor jasno, da je kmečko vprašanje pri nas najvažnejši socialni problem. Prvi korak k izboljšanju položaja bo v tem, če bo vlada skušala izvesti notranjo uravnovešene in kmetijskim pridelkom našla čimveč tržišč za izvoz.

V tej zvezi je treba storiti vse, da se javnost seznanja s pomenom kmetijstva, da bi moglo ono zavzeti mesto, ki mu pripada po svoji vrednosti.

ZNIZANJE CARINE

Mnoge obmejne prebivalce, ki gredo pogosto v Trbiž ali v Slovenijo, bo sklep paritetične komisije na Dunaju gotovo razveselil. Na predlog te komisije je bilo na ministrijski seji prejšnji terek sklenjeno, da bo znižana carina na približno 80 blagovnih skupin, za nadaljnjih 10 skupin pa bo carina vobče odpravljena.

Po tem sklepu bo carine prosto sledeče blago: oranže (na katere je bila do sedaj določena carina 40 šil. za 100 kg), mandarine (40 šil.), grape fruits (25 šil.), mak in pomarančna marmelada (400 šil.), breskve v konzervah (400 šil.), in sokovi tropskih sadežev (11%).

Tudi na druga živila je carina znatno znižana; tako na margarino od 22 na 18%, na ribe v konzervah od 530 na 430 šil., na kakao v prahu od 29 na 14%, na testenine od 36 na 27%, na čokolado od 32 na 25%, in na razne marmelade od 15 na 12%.

Doslej je znašala carina na kavo 2450 šil., odslej pa le še 700 šil. in na čaj je pravtako občutno znižana od 3500 na 800 šil. na kilogram.

Naj še omenimo nekaj drugih predmetov, ki so deležni tega znižanja kot pralni praški na 15%, razna oblačila na 20%, usnjati predmeti na 17%, talne obloge in linoleum na 26%, spodnja oblačila in perilo na 22%.

Občutno znižanje carin so določili še na gospodinjske aparate kot na kuhinjske aparate od 30 na 18% vrednosti, na svetila za 20%, na hladilnike 13%, na pralne stroje 19%, na šivalne stroje 17% in na štedilnike 22%.

Pa tudi vozila so deležna tega znižanja in sicer navadna kolesa od 34 na 26% vrednosti, igrače na 21% in pohišstvo od 30 na 24%.

To znižanje carin bo stopilo v veljavo še letos s 1. oktobrom.

KONGRES KRŠČANSKO-DEMOKRATSKIH STRANK V SALZBURGU

Krščansko-demokratske stranke Evrope so med seboj povezane v zvezo, v kateri skušajo svoje delovanje koordinirati in tako svoj pokret v sodelovanju krepiti. Vsako leto se zato vsaj enkrat zberejo najvidnejši predstavniki krščanske demokracije in letos je to srečanje na gradu Klessheim pri Salzburgu. V soboto je v pozdravnem nagovoru deželni glavar dr. Lechner izrekel dobrodošlico krščansko-demokratskim politikom iz vse Evrope, med katerimi so belgijski predsednik Leferve, Schröder in Krone, ministra iz Bonna, ter avstrijski politiki kot kancler dr. Klaus, dr. Maleta in dr. Withalm. Na kongresu je med drugim govoril tudi kancler dr. Klaus in poudaril, da je zgodovinska zasluga krščansko-demokratskih strank, da na razvalinah druge svetovne vojne raste nova Evropa, ki je svobodna in demokratična. V bodoče pa je naloga krščanskih strank, da preprečijo sleherno sovraštvo in delajo za pomirjenje tako med socialnimi plastmi družbe kot med narodi.

SLOVENC

doma in po svetu

Jubilej Cvetka Golarja

Pesnik in dramatik Cvetko Golar, sopotnik moderne, osebni prijatelj Cankarja in Zupančiča, praznuje 85-letnico svojega rojstva. Prav za ta jubilej je izšla tudi njegova knjiga „Iz spominov in srečanj“, v kateri se spominja svojih velikih prijateljev, posebno Cankarja, s katerim sta si bila posebno blizu. Cvetko Golar je izdal mnogo pesniških zbirk, popularen pa je postal kot ljudski dramatik. Njegovo „Vdovo Rošlino“ še danes z uspehom uprizarjajo podeželski odri. Bil je tudi urednik številnih časopisov in revij, po vojni pa se je stalno naselil v Ljutomeru.

Smrt zaslužne slovenske učiteljice

V svetoivanski bolnici v Trstu je umrla 27. avgusta slovenska učiteljica Pavla Zazula. Pokojna je službovala v Italiji, v Jugoslaviji, po vojni je služila 17 let pri Sv. Ivanu in dve leti pri Sv. Križu.

Učiteljsko službo je izvrševala zelo vestno in dosegla v svojem poklicu velike uspehe. Pri pouku je uporabljala moderne didaktične metode, o katerih je imela tudi več predavanj. Čeprav je bila v šoli natančna in stroga, so jo imeli otroci radi. Mladino je vzgajala bolj z zgledom kot z besedo. Njenim učenkam in učencem ni bilo treba posebno priporočati sv. maše in sv. zakramentov. Videli so gospodično in so šli. Če kdo ni šel, so si ostali resno vzeli k srcu, da ga spravijo v cerkev.

Doživela je marsikako bridko uro, sedaj pa je šla k svojemu Bogu, za katerega je živela in vzgajala mladino.

Razstava Lojzeta Spacala

Na Jesenicah je bila v delavskem domu razstava del akademskega slikarja Lojzeta Spacala. Umetnik je razstavljal štiriindvajset grafik. Med njimi so bile tudi tiste, ki so dobile nagrade na raznih mednarodnih razstavah.

Slovenski oktet na Dunaju

„Slovenski vokalni oktet“ je dosegel s svojim nedavnim gostovanjem na Dunaju zelo lep uspeh. O koncertu, ki je bil v razkošni dvorani palače Rasumovskij, so pisali dunajski kritiki nadvse laskavo in hvalili čistost intonacije, izbrane glasove, največjo preciznost podajanja in jasno artikulacijo tudi pri najhitrejšem tempu.

Prvi del koncerta je obsegal pretežno stare mojstre — madrigale in motete Jakoba Gallusa, Wilaerta, Hasslerja, Palestrine, drugi del pa slovenske, slovaške, moravske, hrvaške in ruske ljudske pesmi v pestri izbiri. Poslušalce je opajala mehka pianissimo-podajanja. Kritiki hvalijo posebno odličnega tenor in bas. Ploskanje občinstva je naraščalo od točke do točke in končno je izsililo več dodatkov.

„Mir na zemlji“ v slovenščini

Sporočajo nam, da je v Vatikanu v vatikanski tiskarni v tisku slovenski prevod znamenite papeške okrožnice papeža Janeza XXIII. „Pacem in terris“. Za natis se je zavzel č. g. pater Anton Prešeren, generalni asistent jezuitskega reda za slovenske pokrajine.

Občni zbor „Družabne pravde“

Na praznik sv. Jožefa Delavca, 1. maja, je bil v Buenos Airesu v Argentini občni zbor znane organizacije za širjenje krščanskega družbenega nauka med Slovenci „Družabne pravde“. Za predsednika je bil izvoljen Jože Jonke, za tajnika Rudolf Smeruš, za upravnika Lojze Erjavce, drugi pa za razna poverjeničstva.

Argentinski Slovenci romajo

Vsakoletno romanje argentinskih Slovencev k Lurški Materi je velik dogodek za tamošnje izseljence. Nad 1200 vernih Slovencev se je letos že ponovno zbralo v nedeljo, 23. avg., pri Mariji na argentinskih Brezjah. Zbrana molitev in mogočna pesem je zopet s svežo verjo povežala navzoče v občinstvo enega duha in enega srca, kar je zlasti v tujni tako potrebno.

Iz ljubljanske nadškofije

Ustanovljena je bila nova župnija na Grosupljem pod Ljubljano, pri Sv. Križu (pri Zalab) v Ljubljani pa nova ekspozitura.

V času nadškofove odsotnosti na koncilu bo vodil ljubljansko nadškofijo generalni vikar dr. Stanjo Lenič, sv. birno pa bo delil v izjemnih primerih prelat Josip Šimenc.

Kandidat za nagrado „Mladega pokolenja“

Ilustratorica Ančka Gošnik-Godec je kandidat za letošnjo nagrado „Mladega pokolenja“, ki vsako leto nagraduje najboljša dela s področja domače mladinske literature. Poleg nje je komisija slovenskih kulturnih delavcev predlagala književnike Kristino Brenk (za dolgoletno delo na področju mladinske literature), Mirjam Steiner (za knjigo „Vojak z zlatimi gumbi“), Marijana Tršarja (za knjigo „Indijanci, gusarji in detektivi“) in Lojzeta Zupanca (za knjigo „Kamniti most“) ter ilustratorja Iva Šubiča in Maričko Koren.

Srečanje slovenskih izobražencev v Celovcu

V soboto, dne 12. septembra, je bil v Delavski zbornici v Celovcu sestanek ko- roških slovenskih izobražencev, za katerega so bile značilne zelo razgibane disku- sije ter prisrčna domačnost.

V okviru dopoldanskega sestanka je predaval g. profesor Janko Mesner o Pre- žihovem Vorancu, nato pa se je razvil živahen razgovor v zvezi z vprašanji sodobne- ga slovenskega literarnega ustvarjanja. Sestanek se je udeležil kot gost iz Trsta tudi g. profesor Jože Peterlin.

Popoldan pa je spregovoril o naših narodnostnih problemih višji študijski svetnik, ravnatelj dr. Joško Tischler, ki je vodil kot predsednik Zveze slovenskih absolventov visokih, srednjih in višjih strokovnih šol s tajnikom, preč. g. Avguštinom Čebulom srečanje naše inteligence.

Govor dr. Joška Tischlerja

„Zdi se mi, da je bilo gledanje na to zve- zo nekam zgrešeno, ker so eni gledali v tej zvezi absolutno skupino neopredeljenih, ali skupino svetovnonazorno nevtralnih lju- di. Meni se zdi ali vsaj jaz osebno si ne mo- rem predstavljati neopredeljenega izobra- ženca, zdi se mi, da bi moral takemu člo- veku manjkati lastni jaz. Če pa sem opre- deljen, tedaj sem seveda tudi odločen, da bom ta svoj lastni jaz branil, če je atakiran, da bom ta svoj lastni jaz tudi utrjeval s študi- jem.

Mnenja sem, da je naša zveza slovenskih absolventov skupnost ljudi, z izkristalizir- animi jazi in ravno zaradi te svoje opre- deljenosti smo v stanju, da se usedemo k isti mizi, da se pogovorimo o zadevah, ki so nam pri vsej opredeljenosti skupne in tudi o zadevah, v katerih smo različnih gledanj.

Zdi se mi, da sta zadnja dva papeža Jan- ez XXIII. in Pavel VI. na široko odprla vrata skupnim razgovorom z vsemi, ki so dobre volje, enako moramo ugotoviti, da je tudi svetovnonazorni kontrapol Hruščev enako odprl vrata za razgovore na vse strani. Reševanje socialnih in gospodarskih pro- blemov ter ohranitev miru so tako veliki in tako odločilni faktorji v življenju vsega človeštva in tako odločilni, da zavisi ob- stoj človeštva od zdravega razsojanja po- ložaja in reševanja problemov.

Če gledamo našo avstrijsko vladno koali- cijo, tedaj se nam vsak dan pred očmi od- pirajo novi jarki in gradijo tudi iz dneva v dan novi mostovi skupnega sodelovanja pri vsej veliki svetovno nazorni razliki pogle- dov.

In sedaj pri nas!

Mogoče je osnovna linija našega položa- ja, da vsi brez razlike najrajši tirjamo od naših obeh centralnih organizacij, da se zalagata v problemih naših skupnih potreb in interesov, da pa se vsi vse premalo za- vedamo, da je treba v pisnik, iz katerega nekaj pričakujemo, najprej nekaj dati. Iz praznega pisnika ne morem ničesar vzeti. Če prazni pisnik od centrale, pa naj si bo ena ali dru- ga, tedaj moram najprej tej centrali tudi nuditi vso pomoč, kakor sem je sposoben. Ob strani stati in kritizirati — samo kriti- zirati, je premalo.

Zdi se mi, da ima rojak, ki mi je pred nekaj dnevi hudo očital našo skupno slo- vensko napako, prav, ko je trdil, da se mi vse premalo pogovorimo, da vse premalo predebatiramo skupne probleme, da debati- rati sploh ne znamo, da pri vsakem razgo- voru drugo mnenje načelno odklanjamo ali smatramo apriori za sovražno. Zato naj bo naš sestanku možnost za odkrit razgovor dana. Prej pa moram še naglasiti nekaj osnovnih misli.

Povsem jasno mi je, da moramo v svojem poklicu biti na vsak način na mestu, da ta- ko vršimo svoje dolžnosti kot državljani in kot člani človeške družbe.

Ce gledam naše slovenske prilike po dru- gi svetovni vojni, tedaj bi to obdobje raz- delil na dve desetletji. Od 1945-1955, do- ba, ki je pomenila v našem notranjem in tudi zunanem življenju hudo razgibanost, ki je bila bolj sad svetovno nazornega raz- bijanja kot zadeva zdravega razuma. Pre- blizu smo temu desetletju, da bi mogli tre- zno in nepristransko soditi o teh problemih in teh dogodkih. Prav gotovo pa se bo o tem desetletju še mnogo govorilo in gotovo tudi pisalo. Drugo povojno desetletje obsega čas od 1955 do 1964. Uvod v to novo desetletje pomeni brez dvoma skupna spomenica k členu 7 avstrijske državne pogodbe. O po- rodni bolečinah te skupne spomenice tu ne bi hotel govoriti. Na vsak način pa je ta skupna spomenica postavila nekako temelje za korake, ki smo jih podvzeli v poznejših letih. Predaja te spomenice, 11. novembra 1955, in tiskovna konferenca na Dunaju, sta brez dvoma dva močna koraka polne zave- sti, da državna pogodba v členu 7 ne govori

o črnih ali rdečih, marveč samo o Slovencih. Če človek po devetih letih prebira tekst te spomenice, bi brez dvoma mogoče danes ta ali drugi stavek drugače formuliral, v bistvu pa je zadeta in usmerjena politična linija za naprej.

Brez dvoma pomeni državna pogodba mednarodno jamstvo osnovnih pravic, če se zavedamo dejstva, da se pravica ne servira na krožniku, marveč vsak dan znova pribo- ri s skupnim delom, kar pa mora biti skrb ti- stih, ki so po državni pogodbi prizadeti in to so koroški Slovenci, to smo mi vsi in to je predvsem dolžnost nas vseh, dolžnost v prvi vrsti vseh slovenskih izobražencev. Če je ta mednarodno zajamčena pravica za enega izmed nas prikrajšana ali izpodbita, velja to za nas vse.

Prvi konkretni rezultat

avstrijske državne pogodbe je bila sloven- ska gimnazija. Ze leta 1955, 1. septembra, so bili prvi razgovori in tudi načrt prosvet- nega ministrstva, da takoj pričnemo z osmi- mi razredi. Vsakomur pa je bilo in moralo biti jasno, da je pričetek samo od spodaj, ne pa od zgoraj mogoč. To naše načelno sta- lišče je zavleklo otvoritev šole preko leta 1956 v leto 1957. Dejstvo je pač, da smo jeseni 1957 pričeli s tremi razredi in skoraj 100 učenci. Kako je bilo tisto septembrsko jesen vzdušje, pa vemo najbolj tisti, ki smo tedaj stali na prvi fronti te šole. Gimnazija je zame, če smem toliko svojega lastnega izkustva dodati, najmočnejši dokaz, da skupno stremenje ustvari dejstva, ki meji- jo na čudeže. Dobro se spominjam mnenj

Ob 300-letnici cerkve v Medgorjah

(Nekaj iz zgodovine župne cerkve)

V 37. številki „Našega tednika—Kronike“ smo poročali o slavu ob 300-letnem jubileju župne cerkve v Medgorjah. Danes pa prinaša- mo nekaj vrstic iz zgodovine te cerkve.

Prva majhna cerkev v Medgorjah je bila sezidana in blagoslovljena leta 1359. Po- svečena je bila svetemu apostolu Jerneju. Tedaj so bile Medgorje podružnica dekanij- ske cerkve v Tinjah. V letu 1628 so začeli z zidanjem sedanje župne cerkve. Tedanji deželni knez je dal v pomoč vprežno živi- no in vozove, da so skupaj spravljali po- trebni gradbeni material, da so lahko začeli z gradnjo sedanje gotične cerkve. Delo je počasi napredovalo in je bilo za daljšo do- bo let ustavljeno. Resno so poprijeli za de- lo leta 1661 in cerkev z zvonikom dogra- dili leta 1664. Zvonik pa je bil manjši za 8 metrov od sedanjega. Okrog cerkve so zgra- dili novo pokopališče, obdano s 5 metrov visokim obzidjem. Ko je bila cerkev posve- čena, je še vedno ostala pod župnijo Tinje. Iz Tinj je prihajal vsak teden duhovnik- kurat, ki je ob nedeljah imel sv. mašo. Šele leta 1771 je bila ustanovljena samostojna župnija in prvi župnik je bil g. Jurij Pikel. Od tedaj pa do danes je imela župnija 34 dušnih pastirjev.

Cerkev in zvonik sta zidana v gotskem slogu. Zakristija pa je bila prizidana leta 1728. Zvonik je krit s skrilavcem, streha cerkve pa z eternitom. Farna cerkev ima 4 lepo uglasene bronaste zvonove, ki jih je po zadnji vojni nabavila fara leta 1955. Po zadnji vojni je bila cerkev tudi znotraj ob- novljena leta 1947, zunaj pa leta 1954. V zadnjih dveh letih so bila izvršena še dru- ga obnovitvena dela, napeljana je bila na novo električna. Vsa napeljava je lepo vzid- ana pod ometom. S tem v zvezi je bila na novo obnovljena vsa notranjost z oltarji v cerkvi.

Cerkev je dobila tudi nove klopi, novo spovednico in prenovljene so bile tudi org- le. Pod zvonikom so v preteklem letu odk- rili veliko izredno lepo fresko svetega Kri- štofa, ki je sedaj lepo obnovljen, da jo lah- ko občudujejo obiskovalci cerkve. Potreb- na je bila tudi obnova zidu na pokopališču.

dvomljivcev, ki niso v to novo pot imeli prav nobenega zaupanja, da so na nemški strani bili tudi najvišji krogi prepričani, da pričenjamo Sisifovo delo in nosimo vodo v morje, je bilo nekam razumljivo. Pričeta in z velikimi bolečinami rojena stvar je naj- boljši dokaz, koliko zdravega gledanja je v slovenskem človeku na Koroškem. Ko bo- mo gimnazijo v ponedeljek zopet odprli s trinajstimi razredi in nad 350 dijaki, tedaj smo dokazali, da je bila šola potrebna, da je bila skozi desetletja velika krivica, da ko- roški Slovenci nismo imeli priložnosti in možnosti višje izobrazbe v svojem mate- rinskem jeziku. Kot ravnatelj te šole smem upravičeno naglasiti, da je vzdušje na šoli neka posebnost, kjer človek vsak dan znova doživlja, da profesorji nismo samo učitelji, marveč tudi ljubitelji naše mladine.

Ob koncu minulega šolskega leta sem si vzel čas, da primerjam učne uspehe naše šole z učnimi uspehi drugih gimnazij in ugo- tovil sem, da smo lahko v vsakem pogledu zadovoljni. Mogoče si pri teh besedah mar- sikdo pač misli — je vedno isto, vsak kra- mar svoje blago hvali, tedaj moram pripom- niti, da smo tako izpostavljeni žarometu javnosti, da ne moremo prikriti nobene sla- bosti na zavodu, da s priznanjem ne sme- mo računati, to pa se razume.

Ko je bila leta 1957 ustanovljena sloven- ska gimnazija kot poskusna šola, je bil po- uk slovenščine na koroških realnih gimna- zijah avtomatično ukinjen. V podeželju pa se je začela sistematična gonja proti dvoje- zični šoli, ki je obstajala na osnovi šolske odredbe iz leta 1945. Marsikdo ne vidi bi- stvene razlike med utrakvistično in dvoje- zično šolo. Utrakvistična šola v monarhiji in med vojnama v prvi republiki je v otroko- vi materinščini videla le pomožno sredstvo za posredovanje nemščine, dvojezična šola pa je v vsej šolski dobi obvezovala vse učen- ce učenja obeh deželnih jezikov. Gonja proti dvojezični šoli pa ni imela samo namena slovenščino iz ljudske šole odpraviti, mar- več kardinalni namen je bil, odrezati ko- renine slovenski gimnaziji. Prišlo je sep-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Kratke kulturne vesti

SEZONA CELOVŠKEGA MESTNEGA GLEDALIŠČA

Z avstrijsko premiero „Vater darf's nicht wissen“ (Oče ne sme vedeti) Harolda Brook- sa in Kaya Bannermanna je začelo komor- no gledališče v petek, 11. septembra s pred- stavami.

Obnovljeno veliko Mestno gledališče pa bo pričelo z uprizoritvijo Shakespearove tragedije „König Lear“ (Kralj Lear) 1. ok- tobra. Sledila bo 3. oktobra Mozartova ope- ra „Die Zauberflöte“ (Čarobna piščal), 8. oktobra pa bodo uprizorili Ziehrerjevo ope- reto „Die Landstreicher“ (Potepuhi).

Premiero drame „Zeit der Schuldlosen“ (Čas nedolžnih) pa bodo uprizorili 10. ok- tobra.

VISOKO ODLIKOVANJE

Deželni glavar Ferdinand Wedenig je v okviru posebne slavnosti izročil v Vidmu (Udine) nedavno dosedanjemu predsedniku Furlanije Candoliniju visoko avstrijsko od- likovanje, ki mu jo je podelil zvezni pred- sednik dr. Adolf Schärf kot priznanje za za- sluge pri razvijanju kulturne izmenjave med Koroško in Furlanijo.

KOMEDIJA „OČE NE SME VEDETI“

V tej očarljivi komediji gre za dva močno zaposlena očeta in njih nerazumljive, ven- dar zelo samostojne otroke.

Režijo vodi Grete Bittner.

Scenarij je v rokah Hellmuta Winklerja.

Predstave bodo še: 19., 20., 24., 26. in 27. septembra, kakor tudi 3. in 4. oktobra.

Oeltjen razstavlja v Deželnem muzeju

Zopet nam kulturna izmenjava med Ko- roško in Slovenijo posreduje košček prave umetnosti z onstran Karavank. Tokrat je pri nas na Koroškem gost z likovno umet- niškega področja. In sicer razstavlja slikar JAN OELTJEN iz Ptuja, v celovškem De- želnem muzeju.

Ob navzočnosti 84-letnega umetnika osebno, sta ravnatelj Deželnega muzeja, dvorni svetnik dr. Moro in kulturni referent deželne vlade, dvorni svetnik dr. Rudan poudarila važnost kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo.

Umetnika, slikarja pa je približal občin- stvu v svojem jednatem govoru ravnatelj Moderne galerije v Mariboru, Branko Ru- dolf.

Jan Oeltjen je bil rojen 1880 v Jaderber- gu, Oldenburgu. Kot 20-letni mladenič je študiral na Akademiji umetnosti v Berlinu. Tu se je seznanil s stvaritvami Hansa v. Maréesa. Iz Berlina ga je vodila pot v Mün- chen.

Prvi pomembni uspeh je dosegel umetnik na razstavi v Bremenu. Po končanem stu- diju je šel sprva v Rim, potem pa v Pariz. Zopet ga srečamo v Italiji, kjer je spoznal kiparico in slikarko Elzo Kazimirjevo iz Ptuja, ki je postala tudi njegova žena. Ta- ko je postal Ptuj s svojimi vinskimi gori- cami njegova druga domovina.

V prvi svetovni vojni se je boril na ruski in francoski fronti. Po vojni je prepotoval: Hercegovino, Dalmacijo, Norveško, Svico, Francijo in Italijo.

Leta 1936 je znova razstavljal in sicer v Berlinu. Med Hitlerjevo diktaturo pa so bile njegove stvaritve prepovedane, češ da je to spačena umetnost. Po drugi svetovni vojni je Oeltjen v svoji novi domovini Slove- niji razstavljal v Ljubljani, Mariboru in v njegovem domačem mestu Ptuj.

V dveh dvorinah Deželnega muzeja raz- stavlja umetnik svoja olja, akvarele (slike z vodnimi barvami in grafike).

Najvažnejši predmet njegovega ustvarja- nja je lik človeka in živali. Umetnik se ču- ti priklenjenega na prirodu, pokrajino, z ro- žami, človekom in živaljo. Čeravno se zra- cali v njegovih motivih včasih mirno sožitje, vendar ne morejo njegove umetnine prikriti ekspresionističnega in impresionističnega vpliva. Njegov duhovni vzornik je bil Munch, medtem ko je tehniko iskal pri Kokoschki.

Razstavo umetniških del Jana Oeltjena so otvorili v prisotnosti številnih gostov 9. septembra in bo odprta do 4. oktobra. Na to izredno lepo slikarsko razstavo pri- znanega umetnika iz Ptuja, opozarjamo na- še ljudi iz mesta in podeželja in naj ne za- mudé prilike, si jo ogledati.

KAZAZE

(104-letnica delavke)

Resnično svetopisemsko starost 104 let v pravem pomenu besede je dosegla v Kazazah 15. avgusta t. l. rentnica, gospa Marija Skok, ki je hkrati tudi najstarejša prebivalka na Koroškem in morda celo najstarejši prebivalec Avstrije.

Slavljenka, ki je slavila svojo 104-letnico pred enim mesecem je delala še s svojimi 68. leti kot navadna kmečka delavka in tudi kot gospodinja na raznih kmetijah v Kazazah, Metlovi ter bližnji in daljnji okolici. Povsod so jo imeli radi in jo čislali kot pridno in zanesljivo delavko.

Kakor pripoveduje sama, ni bila nikoli v svojem dolgem življenju resno bolna. Se danes šiva, bere časopise brez očal in se živo zanima za dogodke in pomembnosti vsakdanjega življenja v kraju in okolici. S svojimi sinovi, vnuki in pravnuki živi zmerom v najlepši slogi in harmoniji, ki jo pa tudi v resnici ljubijo in jo imajo radi.

Jubilantki, najstarejši Korošici pa želimo, da bi jo Bog ohranil še dolgo zdravo v krogu njenih ljubih.

MARIJA NA ZILJI

Prav je, da se tudi mi enkrat oglasimo v „Našem tedniku“. Poročati ne moremo veselih, ampak žalibog le žalostne vesti.

V soboto, 5. septembra 1964, smo pokopali našega dolgoletnega in priljubljenega gospoda šolskega direktorja Romaucha Wolfganga. Rajni g. direktor je že dalj časa bolehal za zahrbito boleznijo rakom. Zadnje leto je že s težavo opravljal svojo službo kot učitelj in šolski upravitelj na naši petrazredni ljudski šoli. Zato je sklenil, da gre letošnji jesen v stalni pokoj. V svoji težki bolezni je iskal g. direktor pomoči zdaj pri tem, zdaj pri onem zdravniku. Sklenil je, da se da operirati na želodcu. Odšel je v Wolfsberg v tamošnjo bolnico. Operacijo samo je gospod Romauch še kar dobro prestal. Na žalost pa so nastopile po prestani operaciji komplikacije in srce, ki je bilo itak slabo, je končno odpovedalo.

Ogromno število pogrebcev, ki so prihiteli od blizu in daleč, da pospremijo rajnega na njegovi zadnji poti, je pričalo, kako

DRUZINSKO PRATIKO ZA LETO 1965

- že lahko dobite. Je že izšla. Naročite
- jo lahko tudi naravnost pri Mohorjevi
- družbi v Celovcu. — Stane 7.— šil.

priljubljen je bil g. direktor. Pokojni g. direktor je bil odličen šolnik pa tudi dober predstojnik podrejenemu učitelstvu. Zato je razumljivo, da ga bo šola pri Mariji na Zilji težko pogrešala.

Pokojni pa je bil tudi zelo resen katoličan, ki se svojega krščanskega prepričanja ni nikoli nikjer sramoval. Posebno hud udarec pa je zadala njegova prezgodnja smrt — saj je bil pokojni šele 63 let star — njegovo gospo soprogo, otroke kakor tudi vso faro Marija na Zilji.

Ob težki izgubi g. šol. direktorja Romaucha izrekamo ge. soprog, otrokom in vsem njegovim sorodnikom najgloblje sožalje.

Nesreča

Naslednji dan, ko smo pokopali g. direktorja Romaucha, pa se je pripetila nova nesreča. V nedeljo, 6. septembra 1964, okoli 19. ure je šel skozi Drobovlje po deželni cesti, ki pelje od Baškega jezera proti Beljaku, 80-letni rentnik, g. Napokoj Anton, doma iz Prosovič v marjaziljski fari. Ob istem času pa je privozil po cesti avto, ki je hotel prehiteti pred njim drveči voz. Napokoj se je izognil prvemu avtu, ker pa je bil nekoliko naglušen, je preslišal prehitvajoči avto, ki je podrl Napokoj na tla, mu prizadel poškodbe po telesu in mu 2-krat zlomil obe roki. Nesrečnemu Napokoju, ki se zdaj zdravi v beljaški bolnici, želimo, da bi čimprej okreval in se vrnil na svoj dom. Nam vsem pa naj bo ta nesreča v opomin, da bomo na cesti, posebno še tam, kjer je velik promet, še bolj previdni.

SMIKLAVZ OB DRAVI

(Z drvečim avtom v Dravo)

V ponedeljek, 7. septembra 1964, se je odpeljala trojica nemških letoviščarjev: 27-letni Bauer Manfred iz Bayreutha, njegova zaročenka 22-letni Weiß Ute, iz Haunau-a in 25-letni nastavljenec Bäcker Manfred iz Nürnberga po cesti, ki pelje iz Vrbe proti Baškemu jezeru, na popoldanski izlet. Dober kilometer pred Smiklavžem v va-

Pri nas na Koroškem

Scapinove zvijače v Št. Lipšu

Pri lepem vremenu, ki vleče vse kam drugam kakor v razgreto dvorano, se je bilo čuditi, da se je preteklo nedeljo zbralo mnogo ljudi na odrski prireditvi, kakršne ne vidimo vsak dan. Navzoči mi bodo potrdili, da jim obiska ni bila žal, vsem drugim pa povemo, da so nekaj zamudili. Vsako seveda ne zna uživati besede; zato je treba pač nekaj zrelosti in resnosti, včasih nekaj poguma, vselej pa srčne kulture in značaja.

Igro, ki smo jo gledali, je napisal znani francoski pisatelj Molière (izg. moljer). Ako bi slovenski jezik ne bil kulturni jezik in enakoverden vsem drugim, kako bi bilo mogoče uprizoriti v njem svetovno znano dramo? Dejstvo pa je, da nam je nedeljska predstava francoskega dela v našem jeziku posredovala toliko užitka, da ga s kratkim poročilom v listu nikdar ne bomo mogli izčrpati.

Ob sočni odrski besedi smo doživeli moderno slovensko besedo, ki spada v naš čas, kakor vse druge moderne pridobitve sodobnega časa. Doživeli pa smo tudi umetnost odrskega ustvarjanja. Naravnost in originalnost dramskega podajanja sta nas iznenadila. Če je uvodoma č. g. župnik Nagele omenil, da se nikomur ni treba sramovati tega, kar je, je potek dogodka neizbrisno vtisnil to njegovo izpoved v dušo slehernega. Nisem še videl dekleta, ki bi se sramovalo svoje lepe obleke, pač pa sem videl ljudi, ki so se sramovali svoje besede. Ako bi ti ljudje poznali svoj jezik, ga študirali in iskali resnico, bi se tega kompleksa hitro znebili. Če so jim mladjevci s svojim izvajanjem odkrili samo majhen kos bogastva našega jezika, so dosegli svoj cilj.

Oder mladje se je s to igro prvič predstavil v Št. Lipšu. Mladi ljudje so se poleg izdajanja lastne revije „mladje“ poleg pisanja, odločili še za posebno nego odrske dejavnosti. Jeseni 1962 so ustanovili svoj oder, ki ga vodi Erik Prunč. Bilo je že mnogo predstav, od katerih so bile mnoge na umetniški višini. Oder mladje je velika in z gledna šola dobre volje, ljubezni do materine besede in do koroških ljudi, žrtvovanja prostega časa za upodabljanje umetniških odrskih likov.

si Krošiče stoji Ušavnikova bajta. Ta hiša stoji takorekoč na sredi deželne ceste. Zato se cesta na tem mestu za dobro polovico cestne širine zoži. Okoli 16. ure zasliši Ušavnikova gospodinja, gospa Pirman Jožefa trušč in obupne klice: „Na pomoč!“ Takoj gre gledat, kaj se je zgodilo. Nudi se ji strašen prizor. Rdeči avto s tremi izletniki je zdrknil čez 25 m visoko pobočje, potem, ko je odbil občestni kamen in pomandral pred sabo nizko grmičje, v 5 m globoko Dravo. Videč, kaj se je zgodilo, hiti Ušavnikova gospodinja domov po dolg drog, da bi pomagala nesrečnim utopljenecem. Na žalost pa se je rešil s plavanjem, samo 27-letni Bauer Manfred.

Na kraj nesreče so prihiteli takoj orožniki iz Drobovelj, pod g. inšpektorjem Bodnerje, dalje orožniški inšpektor g. Kofler iz Beljaka, gasilci iz Beljaka in iz Celovca, z vsemi mogočimi reševalnimi napravami, da bi našli v Dravi potopljeni avto z obema žrtvama, kar se jim pa žalibog v ponedeljek do 20. ure še ni posrečilo. Šele v torek na Marijin praznik je strokovnemu potapljaču, opremljenemu z odgovarjajočimi rešilnimi napravami, uspelo najti na nasprotni strani Drave nesrečni avto, a brez obeh utopljenec. Prvo žrtev, utopljenca Bäcker iz Nürnberga se je posrečilo v sredo, 9. septembra 1964, v Loga vesi iz Drave potegniti. Ni se pa še posrečilo najti utopljene Ute Weiß iz Bayreutha.

Zakaj je prišlo do nesreče? Nesreča se je zgodila najprej zaradi tega, ker je deželna cesta na tem mestu veliko preozka in strmo pobočje, ob zraven deroči, globoki Dravi, popolnoma nezavarovano. Drugi vzrok nesreče pa leži v tem, ker je šofer ponesrečenega avta najbrž prehitro vozil in proti nasproti prihajajočemu avtu ni mogel ustaviti svojega vozila.

Veseli študentje s kvalitetno odigranimi muzikalnimi vložki niso dopolnili samo odrskih odmorov, temveč so z mladostno razigrano razposajenostjo doprinesli enakoverden delež k uspelemu popoldnevu. Ob doživljanju vsega tega nam res ni treba skrivati slovenskega porekla; prvič se ne da kar tako s primitivno tajtjivo izbrisati; in drugič je naša lepa pesem, slovenska viža in domača beseda le vse kaj drugega, kot naznanilka konca slovenske besede na Koroškem. Vsaka prireditve (in kdo bi jih mogel sešteti?) je nov dokaz, da nam je sojeno življenje; in to tudi tam, kjer nam je javno mnenje najmanj naklonjeno, kjer nas je bilo strah prijaviti svojega otroka k dvojezičnemu pouku.

Scapinove zvijače! Občudovali smo jih in nasmejali smo se od srca. Pa se ob njih naučimo še imeti odprte oči za pravico ter plemenito mišljenje o življenju! Plemenitih zvijač se naučimo! V življenju obstane le tisti, ki je pošten in zvit, ne tisti, ki je zahrbtn in se maje kot bilka v vetru. Ali smo opazili, da nimamo več humorja, da se smejemo morda samo še surovim smešnicam? Vse preveč smo zlezli stran od duhovnega, v vsakdanje skrbi, ki so nas naredile čemerne in mračne. Tlači nas negotovost, kje bomo dobili kruha za vsakdanje življenje. Toda samo od tega kruha človek ne živi; brez plemenite in dobre besede, brez poštenosti in pravičnosti, brez kulture podivjamo in vsa skrb za dnevno hrano je brez smisla. Treba je obojega. Kdor krade kruh, je tat, in kdor zanemarija besedo, ni boljši od tatu!

Igralcem, ki so predstavili našo besedo v praznični obleki, naj bo izrečena za ta pogum najiskrenejša zahvala. Ne štedimo s priznanjem, kadar je na mestu.

Domača beseda, s katero se nagovorita soseda, ni prav nič manj lepa in vredna, kot beseda, ki smo jo slišali to nedeljo z odra. Prav ista je, samo da je na odru oblekla praznično obleko. Naša vsakdanja beseda pa je beseda delovnih rok, kmečkih žuljev, tihega garanja. Učimo se spoštovati obe in iz obeh sebe!

Florijan Lipusch

ŠKOCJAN

(Kako je bilo letos?)

Po dvomesečnem odmoru so se šolska vrata zopet odprla. Istočasno pa se zapirajo letoviška vrata. Doba sezone je končana in letoviški gostje odhajajo različno razpoloženi. Cestni promet pojema. Živžav in vrveenje ob jezeru ugaša.

Hoteli, restavracije, penzioni že samevajo na splošno. Ostali so v njih le nekateri varuhi, da bedijo in čuvajo zgradbe. V začetku ni bilo bogve kako lepo in prijazno vreme in zato je bil dotok gostov počasen in skromen. Nekateri so bili nezadovoljni in so se jezili nad Jugoslavijo in Italijo, češ zakaj gredo vsi tja in ne ostanejo pri nas. Je li bilo to res, ne vem.

Obiskovalci malega Klopinskega jezera in njegove okolice so se bili pokazali in število gostov je vidno naraščalo. Največ letoviščarjev je prišlo iz Nemčije, kar so nam povedala njihova vozila.

Sodeč po načinu obleke in močne rjave polti, bi skoro rekli, da so bili nekateri gostje iz afroazijskih krajev. Cene so bile različne in mislim, da ne pretirane. Seveda kakor si je gost sam izbral. Vreme je bilo toplo in primerno tudi za one, ki so najrajši v šotorih. Takih ni manjkalo.

Letovišča so navadno krajji, kjer ne manjka zabave in razveseljevanja itd. Letos se je med to razigrano okolico nepričakovano vtihotapil nezaželeni gost. Neka gospa, menda iz Gradca, je prišla v to letovišče, z namenom, da preživi nekaj časa ob jezeru in si okrepí rahlo zdravje. Toda nepričakovano je zapustila letovišče in se preselila v večnost. Nade polna se je poslovila od domačih, pa se je mrtva vrnila nazaj.

Bolj kot prvo iznenadenje o hitri smrti, je presenetil naše goste velik požar v Škocjanu. Nastal je v župnijskem gospodar-

skem poslopju. Nerazsodnost otrok ga je zanelila. Marljivim gasilskim društvom se je zahvaliti, da se ogenj ni polastil še drugih poslopj. V nevarnosti je bil celo zvonik farne cerkve. Je že začelo tleti, pa so ga le obvarovali. Stavba je bila starinska. Nova stavba bo gotovo nad vse modernizirana.

Ta dogodek je podžgal radovednost letoviščarjev. Prihitali so od vseh strani, tako da so skoro ovirali gasilce pri gašenju.

Koliko gostov je bilo letos tukaj v Škocjanu, bi vam mogla povedati občina. Vedno več zidajo. Vsak, ki zida, napravi eno nadstropje nove hiše, za bodoče goste-letoviščarje.

Novost letošnje sezone je bila tudi tako imenovana jahalna šola. (Reitpferdeverleih). Bili so prikupljivi konji na razpolago proti plačilu.

Spodbudno je bilo videti udeležbo letoviščarjev in slišati njihovo petje pri nedeljski božji službi. Tudi to je važno, da, celo najvažnejše.

POTOČE V LABOTSKI DOLINI

V naši vasi, ki je tik ob jugoslovanski meji in ob Dravi, smo v nedeljo, 23. avgusta, praznovali žegnanje z vso slovesnostjo. Mi smo že v dolnjem koncu Labotske doline in naša vas je pred prvo svetovno vojno spadala pod libeliško faro, ki je sedaj v Jugoslaviji.

Ker je 24. avgusta naš patron sv. Jernej, apostol, je bilo to nedeljo, na dan pred godom sv. Jerneja veliko cerkveno in domače slavje. Veliko ljudstva se je nabralo. Poleg domačinov so prišli ljudje iz Suhe in Zvabeka, pa še bolj od daleč. Ni pa manjkalo tudi naših sosedov z onstran meje, ki sedaj

ZA „NEDELJO NAŠIH STARIH“

dne 27. septembra

Vam Družba sv. Mohorja priporoča naj-novejši molitvenik z velikimi črkami

„S L A V A G O S P O D U“

(Z rdečo obrezo v platno vezan 44.— šil., v fino črno usnje z zlato obrezo 70.— šil.)

Naredite veselje našim dedom in babicam s tem lepim darom!

z obmejno propustnico lahko pridejo v naš kraj. Bila je slovesna sveta maša in pa velika procesija. Številni venci so pokazali, da spoštujemo stare cerkvene običaje. Petje in obnašanje ljudi, vse je bilo v redu in lepo, da so tisti, ki so prišli od drugod, vse pohvalili. Seveda ni manjkalo streljanja, kot je to navada ob slovesnostih.

Drugič pa še vabimo vse naše prijatelje, da pridejo k nam in nas razveselijo z domačim obiskom, slovenskim petjem in prijaznostjo.

PRETRESLJIVA NESREČA SLOVENSKE DRUZINE NA FRANCOŠKEM

Če živi človek več let v tujini, si zaželi, da bi pogledal, kako je v domačem kraju. Ljubo doma, kdor ga ima in dokler ga ima! Zato ni čudno, če se je tudi letos več rojakov, ki živijo na Francoskem, odpeljalo čez počitnice obiskat domače kraje na Slovenskem. Zbralo se jih je več vagonov in so tako skupno potovali, da bi jim bilo prijetneje in ceneje.

Z lepimi spomini so se potem vrnili. Ko pa že niso bili več daleč od Francije, se je zgodila pretresljiva nesreča. Zivahni 5-letni deček je neopaženo odprl vrata vlaka. Padel je iz vlaka ter mrtev obležal ob progih. To je bil mali Edi Leban, nadarjen fantek, saj je znal dobro govoriti slovensko in precej dobro tudi nemško in francosko.

Sedel je v vlaku očetu v naročju. Vožnja je bila dolga. Pa je prosil očeta, če bi se smel na hodniku malo igrati. — V trenutku je bil pri vratih — in nesreča se je zgodila. Oče je potegnil za zasilno zavoro, vlak se je ustavil. Oče je skočil z vlaka ter približno dva kilometra nazaj od tam našel svojega sina z veliko rano na vratu in glavi. Zdravnik je ugotovil smrt. Ko so malega Edija fotografirali in mesto nesreče, so dovolili privoz malega na stanovanje v Farebersviller v Lotaringiji ob nemško-francoski meji. Tam je bil mali Edi s pomilovanjem celega mesta, zlasti pa slovenskih naseljenec v ponedeljek, 7. septembra pokopan.

GALLUSOVI PEVCI, POZOR!

Vsem pevcem sporočam, da bo prihodnja pevska vaja v soboto, dne 19. septembra 1964 ob 14. uri pri Heimlingerju. Obvestite se med seboj! Pevovodja

„Sence nad Karavankami“

Pred nekaj tedni je izšlo novo delo koroškega pisatelja Valentina Justa, in sicer „Sence nad Karavankami“. Naslov knjige nam že pove, da je do še nedavnega ležala zares nad dolinami pod Karavankami senca, ki je segala globoko v srca slehernega prebivalca južne Koroške. Usoda teh ljudi pod Karavankami je bila v preteklosti usoda človeka, ki mu ničesar ni bilo prihranjena, posebno v zadnjih petdesetih letih ne.

Pisatelj nas popelje v svojem romanu v kraje, ki jih je kot Borovelčan nešteto krat obiskal. Selani, njih najožja domovina pod Košuto mu je prirasla k srcu, njih gostoljublje, srčne dobrine, zvestoba do vsega, kar je domačega, do materinega jezika, zvestoba domu in ljubezen do domovine. Pisatelj nas pelje v svet gozdarjev, drvarjev in divjih lovcev, v globeli ter skrivnostne stezice in poti vzdolž Karavank, v skalnati svet; opisuje nam vsakdanjo borbo ter v samoti in svojem svetu po tujcih, mestni gospodi mnogokrat ogrožene in v svoji samobitnosti prizadete ljudi. Pisatelj začne svoje pripovedovanje z letom 1923.

Koroški pisatelj Valentin Just

V romanu „Sence nad Karavankami“ srečavamo dva svetova: domačega, polnega planinske idile in lepote, skromnosti in borbe za obstanek, na drugi strani pa tujino, ki sega z mestno gospodo v življenje gorskega prebivalstva. Tujina se nam prikazuje predvsem v bankirju dr. Homu ter njegovem prijatelju profesorju Rossenu. Domačini pa stopajo v vsej svoji trdoživosti, borbenosti, klicu po pravici, celo maščevanju pred nas predvsem po sinu kočarja Stineja Ogrina — Juniju. V njem srečavamo v marsičem podobo Cankarjevega Jerneja, ki povsod zamašči svojo pravico, ko mu umorijo očeta.

Roman je pisan v slogu domovinskih povesti, v preprostem, lepem jeziku. Pisatelj se je z veliko ljubeznijo in razumevanjem vživel v našega človeka, saj je končno sam sin rodu, ki mu je dodeljena domovina ob Dravi — pod Karavankami. Da zmagajo v romanu tujčevi nazori dr. Homa, je značilno za dobo, ki jo pisatelj opisuje. Da izreče tudi oblast po sodnji nad Jurijem besedo obsodbe, kaže, kakšna je bila usoda človeka v preteklosti, prav v letih, ki jih opisuje pisatelj v svojem romanu.

Roman, ki je izšel pod originalnim naslovom „Schatten über den Karawanken“, sili k razmišljanju. Knjigo lahko dobite pri založbi „Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft“, Celovec, Viktringer Ring 28.

Nova sušilnica za žito

V Veliki Britaniji so začeli prodajati novo vrsto sušilnice za žito, ki v eni uri posuši lahko štiri tone žita. Novi stroj je izdelan tako, da gre žito čez rešetke in pada potem z ene na drugo rešetko. Močni ventilatorji pa potem čistijo zrnje in ga hkrati suše. Na najnižji rešetki se potem žito „hladi“, posebni elevatorji pa potem žito „odpeljejo“ v za to pripravljeni prostor.

Srečanje slovenskih izobražencev v Celovcu

(Nadaljevanje s 3. strani)

tembra 1958 do ukinitve obvezne dvojezične šole, o kateri je celo komisija prosvetnega ministrstva dognala, da je bila v svojih uspehih izredno uspešna. Kar se je jeseni 1958 na podeželju godilo, je nam še dobro v spominu in je interesanten drugi odlok deželnega šolskega sveta, ki dovoljuje učiteljem, da se v ustnem pouku lahko poslužujejo otroku lastnega dialekta, če k dvojezičnemu pouku ni prijavljen in nemoščine ne zna. Ta akcija je brez dvoma oropala tisoče slovenskih otrok pouka v materinščini in učiteljem na podeželju naložila praktično nerešljive naloge, na vsem šolskem področju ustvarila veliko zmedo. vse to na škodo mladine.

Manjšinski šolski zakon

Marca 1959 je sledil manjšinski šolski zakon, katerega je dunajski parlament sprejel 19. marca. Ta zakon ima pozitivne in negativne strani. Uzakonil je šolske prilike po odloku iz leta 1958. Formalno je zaskrbel za vsakega posameznega otroka polno šolsko oskrbo, če je prijavljen k dvojezičnemu pouku, dejansko pa je ostal kaos, kakor je bil. Otroke je bilo treba za dvojezični pouk prijaviti.

Ze ta določba sama pomeni hudo kršitev enakosti pred zakonom. Mi imamo stare podobne določbe glede verouka. Če starši ne želijo, da otrok obiskuje ure za verouk, tedaj imajo pravico, da tekom desetih dni po začetku šolskega leta svojega otroka odjavijo in po 14. letu ima otrok sam pravico, da se odjavi. Naši starši pa morajo svoje otroke prijaviti, kar je bistveno druga stvar. Pravico staršev so to imenovali, vendar je to pravica, ki ima pozitivni in tudi negativni predznak — plus in minus —. Na nekem predavanju sem slišal o tej pravici staršev celo definicijo, da je ta pravica absolutna, da gre pred pravico Cerkve in pred pravico države, kar bi v praktičnem življenju pomenilo razpad vsake družbene oblike.

Pozitivna stran manjšinskega šolskega zakona iz leta 1959 pa je prav gotovo uzakonitev slovenske gimnazije. Če gledamo stvarno, tedaj vidimo, da je uzakonitev gimnazije zaupanje do šole utrdila. Ta šola pa

ni samo produkt šolskega zakona, ta šola je tudi viden odraz skupnega hotenja koroških Slovencev. Če bi še rabili dokaz za skupne nastope v vseh zadevah, ki so nam skupne pri vsej samo ob sebi umevni ideološki ločitvi in diferenciaciji, tedaj nam mora dokaz gimnazije zadostovati. Jasno pa je, da mora šola tako zaupanje zaslužiti in tu je potrebna predvsem tudi podpora slovenskih izobražencev. Pri tem pa bi hotel poudariti še nujnost dijaških domov. Brez domov gimnazije ni.

Nadaljnja pozitivna komponenta skupnega hotenja in nastopa je brez dvoma tudi državna podpora za slovenske kulturne potrebe v letih 1962, 1963 in 1964. Jaz ne gledam v tem vprašanju toliko vsote, marveč bolj načelno vprašanje, da je državna vlada z oficalno gesto priznala tudi kulturne potrebe slovenske narodne manjšine, ki si je morala v vsej pretekli dobi prihraniti vsako svojo kulturno ali gospodarsko ustanovo od ust.

Leto 1964 pa je prineslo še dva dogodka, v katerih gledam nek pozitivni rezultat skupnega hotenja. Januarja smo dobili nadzornika za gimnazijo. To imenovanje je dokaz, da je šola svojo življenjsko sposobnost dokazala, in s tem izsilila tudi potrebo po nadzorstvu. Dodal bi pri tem še eno besedo, da smo brez nadzornika vestno delali in s tem vestnim delom nadzornika zaslužili. Želimo pa, da bo ves njegov trud posvečen napredku tega zavoda. Tekom poletja je sledilo imenovanje okrajnega nadzornika za dvojezične šole. Tudi tukaj bi si dovolil ponoviti to, kar sem osebno g. nadzorniku ob njegovem imenovanju povedal: „Častitam Ti ne, pač pa Ti želim obilo uspeha.“

Vem, da si marsikateri sedaj misli, da navajam zavestno samo pozitivne, negativne pojave pa zamočim. Prav gotovo sem to tudi zavestno napravil. Mi moramo svoje za držanje uravnavati po teh pozitivnih pojavih in iz teh napraviti tudi tisto pravilno konkluzijo, da ni nikakega vzroka za črnogledje, pač pa pobud zadosti, da vsi napremo vse sile v skupnem stremljenju za skupne potrebe in cilje. Nikjer pa ne vidim poudara, da bi pri tem svojega svetovnopoličnega gledanja ne priznali ali branili, če je potreba.“

Za naše gospodarje

Kako uničimo cimo pred izkopavanjem krompirja?

Pri semenskem krompirju ugotavljamo zdravstveno stanje zlasti glede na virusne bolezni ves čas rasti. Po številu teh bolezni uvrstimo nasade v posamezne razrede oziroma jih izločimo. Pri ugotavljanju virusnih bolezni se opiramo na vidne znake, ki jih povzročijo virusi, to so: zvijanje listov, črtavost, mozaik in kodravost. Ne moremo pa ugotoviti tistih virusnih bolezni, ki so že v rastlini, toda še brez znakov; od virusne infekcije pa do prvih znakov mine nekaj časa. Ta čas je krajši pri mladih rastlinah, ki bohotno rasto in daljši pri starejših rastlinah, ki so že pred fiziološko dozorelostjo.

Virusne okužbe prenašajo z rastline na rastlino listne uši, ki so najštevilnejše prav med izkopom semenskega krompirja. Da preprečimo virusom pot z listov v gomolje, moramo prav v dnevih, ko je nalet uši najmočnejši, uničiti krompirjevo cimo. S tem da pravočasno uničimo okuženo cimo, preprečimo okužbo gomoljev in semenske nasade obdržimo zdrave. Če uničimo cimo pozneje, kot je določeno, pustimo, da preide virus iz listov tudi v gomolje in naslednje leto bomo opazili veliko virusnih obolenj.

Prednosti zgodnjega izkopa krompirja so razen tega, da preprečimo okužbo gomoljev z virusi, tudi v tem, da na takih gomoljih redko ugotovimo krompirjevo plesen, medtem ko je zelo pogostna pri izkopu zrelih gomoljev. Nadalje je pri zgodnjem izkopu krastavost gomoljev neznatna in slabša kot pri zrelih gomoljih. Prav tako je z drugimi krompirjevimi boleznimi, ki se prenašajo z gomolji. Ugotovili so, da je vzrok semena iz zgodnjega izkopa zgodnejši, razvoj rastlin pa močnejši; v mnogih primerih je tudi pridelek boljši, število gomoljev pa večje.

Krompirjevo cimo lahko uničimo na več načinov: najstarejši in najzanesljivejši način je, da pulimo cimo. To je stari način uničenja zelenega dela krompirjeve rastline, ki je bil včasih zelo razširjen posebno

na selekcijskih, poskusnih in semenskih nasadih, ki pa je danes zaradi pomanjkanja delovnih moči le redko uporaben. Norma za puljenje cime je za enega človeka 12 do 20 arov na dan, odvisno od sorte krompirja, od vrste zemlje, od starosti rastlin itd.

Na parcelah, kjer cimo pulimo, raste plevel nemoteno tako, da je izkop oviran, nimamo pa novih krompirjevih poganjkov in s tem ne novih okužb, tako da res preprečimo nove okužbe gomoljev.

Drugi, najslabši način odstranjevanja cime je košnja. S košnjo ne moremo popolnoma uničiti cime, hkrati pa na pokošenih nasadih najhitreje poženejo novi poganjki, ki so najboljša paša za listne uši. V mladih poganjkih je razmnoževanje virusov najhitrejše, pot do kraja okužbe do gomoljev pa najkrajša in tako nastanejo nove okužbe gomoljev, ki jih opazimo šele naslednje leto.

V zadnjih letih se je močno razširil tretji način zatiranja krompirjeve cime s kemičnimi sredstvi. Delovanje kemičnega sredstva ocenjujemo po času odmrlosti krompirjevih listov in stebel. Ta čas naj bo čimkrajši. Menimo, da je sredstvo dobro, če v 4 dneh odmrje 90 do 95% listov in najmanj polovica do dve tretjini stebela; v osmih dneh pa listi 100% in steblo 80 do 90%.

Se važnejša ocena delovanja sredstva je opazovanje ponovnega vznika krompirja v 2 do 4 tednih po opravlilu. Sredstvo je dobro, če ponovnega vznika ni oziroma ga je le zelo malo.

Po poskusih je v zadnjih treh letih bil najučinkovitejši pripravek reglone. Na hektar potrebujemo 6 litrov reglone, vode pa 600 do 800 litrov; rastline moramo dobro in enakomerno poškopiti. S tem pripravkom dobro uničimo krompirjevo cimo in tako preprečimo nove virusne okužbe, ki so na poti iz listov v gomolj, preprečimo okužbe gomoljev s fitoftoro in drugimi glivičnimi boleznimi ter uničimo plevel, tako da je izkop krompirja močno olajšan.

Dela v septembru

● NA NJIVAH izkopavamo krompir. Pospravljamo rižol, proso, koruzo in ajdo. Čistimo in razkužujemo semena. Začnemo s setvijo ozimnega ječmena, rži, pšenice.

● NA TRAVNIKU tretjič kosimo.

● V SADOVNJAKU obiramo jesensko sadje in ga odpeljemo čimprej na trg. Manjvredno sadje sušimo za zimo ali pa predelamo v marmelade in sadne sokove. Breskve in češnje obrežemo in redčimo pregoste veje. Priskrbimo si o pravem času mlado sadno drevje.

● NA VRTU prelehamo izpraznjene grede in jih posejemo z motovilcem in zimsko solato. Sadimo zimski česen in šaloto. Delimo in presajamo rabarbaro in druge trajnice. Prikrajšujemo vršičke paradižnika ali pa potrgamo cvete in drobne nastavke.

● V SHRAMBI pregledamo, očistimo in umijemo lesene police in zaboje. Pobelimo in žveplamo sadne shrambe.

● V ČEBELNJAKU opravimo zadnji pregled družin in ocenimo količino zimskih zalog živeža. Očistimo notranje dele panjev. Začnemo z dopolnilnim jesenskim krmljenjem.

● V ŽIVINOREJI sestavimo načrt za krmljenje živine. Pripravljamo silažo.

Kdaj razmnožujemo rabarbaro?

Rabarbara je zgodaj spomladi iskana zelenjadnica. Prijeten okus ima, zato jo uporabljajo predvsem za kompote. Vsebuje jabolčno kislino, limonovo kislino in oksalno kislino. Te kisline delujejo osvežujoče, čistijo kri, pospešujejo prebavo in delovanje ledvic. Zato lahko uporabljamo kot dietno hrano pri želodčnih in ledvičnih obolenjih.

Poleg kislin vsebuje rabarbara vitamin C, vitamin D, vode ima 88—94%, beljakovin 0,33%, maščob 0,1% sladkorja 2,2%. 100 gramov sveže rabarbare ima 16—17 kalorij. Za uporabo so najboljši mladi listni peclji. S starostjo narašča količina kislin, zato starih listnih pecljev ne uporabljamo. Listov ne krmimo, ker vsebujejo mnogo oksalne kisline.

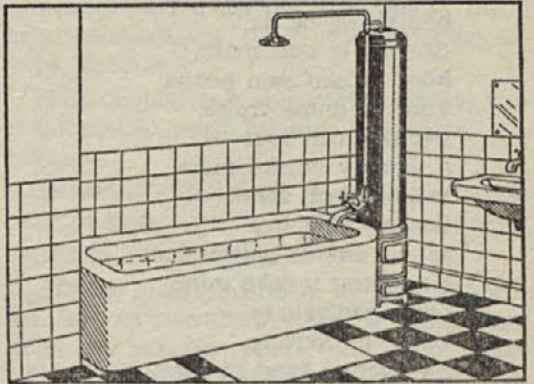
Zelo zgodna sorta rabarbare je viktorija, ki razvije rdeče, bele in dolge listne peclje. Sorta the sutton se odlikuje po izredno velikih pridelkih, dorašča pa pozneje kot sorta viktorija.

Rabarbara dobro uspeva na toplih in sončnih legah, kjer dobimo zgodnje pridelke; raste pa tudi v senčnih legah pod drevjem. Za kvalitetne visoke pridelke zahteva rabarbara veliko vode. Podtalna voda naj ima višino 0,75—1,5 m, pri nižje ležeči podtalnici rabarbara ne uspeva dobro. Čeprav potrebuje rabarbara veliko vode, ne preneša stoječe vode. Rabarbaro damo na vrt kot izločino, ker nasad uporabljamo 6—8 let, pri nekaterih sortah (ameriška orjaška) pa celo do 10 let. Rabarbare ne sadimo na zemljišča, kjer je prejšnje leto rastle lucerna, ker se bolezen morilka lucerne (Rhizoctonia violacea) prenaša z lucerne na rabarbaro. Rabarbare na isto mesto ne smemo saditi nekaj let.

Za izdatno gnojenje je rabarbara zelo hvaležna. Novim nasadom pognojimo tla s 300 kg na ar hlevskega gnoja ali 600 kg na ar komposta, poleg tega pa najmanj 14 dni pred saditvijo ob oranju zadelfamo v zemljo 15 kg na ar tomasovega fosfata, 20 kg na ar kalijeve soli. Spomladi, preden začne odganjati, pa ji gnojimo še s 6 kg na ar amonsulfata.

Vsako leto ali drugo leto pognojimo rabarbaro s hlevskim gnojem, ki ga lahko da-

(Dalje na 8. strani)

Vse za vodno instalacijo (sanitarni material) dobavlja

PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA
Bratje RUTAR & Co.

Dobrla ves-Eberndorf tel. 04236-281

Dvojni obraz

Pravijo, da imajo mnogi ljudje dvojni obraz in da so v tem pravi umetniki; tako se znajo pretvarjati, da bi jim prav nihče ne mogel odrepati iskrenosti in odkritosrčnosti. Zelo pa bi bili užaljeni, če bi jih označili za hinavce.

V velikem podjetju je bil zaposlen mož, ki je vzbujal mnogo pozornosti med uslužbenci. S posebno spretnostjo, ki mu je bila kar prirojena, je dosegel v podjetju precej visoko službeno mesto. Bil je vodja nekega oddelka. Toda pri vseh souslužbencih in še bolj pri podrejenih je bil brez ugleda, celo zasovražen.

Imel je namreč grdo lastnost, da je bil skrajno nevljuden, oblasten in častihlepen do sebi enakih in podložnih. Nasprotno pa je bil do nadrejenih, zlasti pa do ravnatelja podjetja, kar sramotno uslužen, hlapčevsko vdan in ponižen. Kot predstojnik je hodil po svojem oddelku ponosno zravnin in samozavestno; pred nadrejenimi se mu je hrbet kar krivil, glava pa globoko sklanjala.

Njegovi sodelavci so ga imeli za hinavca. Čeprav mu tega nihče ni povedal v obraz, se je kar nekam opravičeval rekoč: „O, hinavec pa nisem. Da moram biti strog, zahteva pač moja služba, zato v službi res ne poznam ne prijatelja, ne sovražnika. Zato povem vsakemu v obraz, kar mu gre.“

Ko bi seveda bil ta mož tudi do nadrejenih tako odkrit in službeno natančen, bi mu lahko verjeli, a kot smo slišali, to je veliko potvarjanje resnice.

Prava vljudnost je izraz plemenite duševnosti, globoke moralne vzgoje in resnične ljubezni do bližnjega. Vljudnost zahteva od človeka predvsem, da se zna premagovati, krotiti svojo jezo in strasti ter brzditi svoj jezik. Pri tem pa zares ne sme imeti dvojnega merila in ljudi opredeliti v dve vrsti: prijatelje in sovražnike.

Povsem naravno je, da so nam nekateri ljudje ob prvem srečanju „simpatični“ ali prijetni, drugi pa nas odbijajo in kar težko prenašamo njih družbo. Še pogosteje pa se zgodi, da se nam je kdo „pošteno zameril“ in od takrat ga ne moremo več trpeti. Tudi se dogaja, da enemu z lahkoto odpustimo žalitev in krivico, dočim je drugemu za nobeno ceno ne moremo pozabiti in podobno...

In vendar je potrebno, da smo v vsakdanjem življenju vljudni tudi do tistih ljudi, ki nam niso ljubi ali so celo do nas zahrbtni in podli. Saj to je prav krščansko. Potrebno je, da take ljudi pozdravljamo in jim odzdravljamo. Takšno dejanje nima prav nič hinavskega na sebi, marveč je dokaz plemenitosti, krščanske vzgoje in močne volje. Takšna je torej vljudnost, ki je potrebna v vsakdanjem življenju, če hočeš veljati za olikanega.

Skozi življenje hodi brez krinke in ne pretvarjaj obraza! Iskrena beseda in dostojno zdržanje do vsakega — pa naj ti bo nadrejen ali podrejen — ti bosta pripravila častno mesto v človeški družbi.

Z gališke fronte

SO PISALI
O PRVI SVETOVNI VOJNI

Ker sem ravno dobre volje, Vam povem še to-le:

Iz vojske Vam poročam, le žalostne reči.
Drugače pač ne morem, drugače pač mogoče ni. —
Kaj tu ljudje trpijo, popisat se ne da.
Govorit le tisti more, kdor vojsko sam pozna.
Tud' Vi doma trpite, trpi pač celi svet —
a, kdor v vojsko mora, ta je najbolj zadet. —
Zatorej potrpite, saj bo enkrat boljše še.
Ko enkrat vojska mine, bomo rad'vali se. —
Zame ne skrbite, sem vedno čvrst in zdrav.
Četudi včasih lačen, vedno mi je prav.

Zalostno srečanje

49-letni posestnik Franc Kožuh iz St. Lj. Marta v Slov. goricah se je prostovoljno javil k vojakom. Njegov sin se je nahajal na

ZA MLADINO IN PROSVETO

Strup brezbržnosti . . .

Tisti „vse-eno“ je mnogim le na ustnicah, v srcu pa vsekakor ni vse-eno. Ta nedolžna besedica jim služi samo za krinko; ovčje oblačilo za volkove.

Glede verskih vprašanj se taki „vseeno-ljudje“ imenujejo verski brezbržneži. Pa kot rečeno, so le-ti kar pravi verski sovražniki. O sebi trdijo, da so strpni, za vse enaki, spravljivi. Morda, toda do katoliške vere prav gotovo niso strpni, prizanesljivi.

Versko brezbržne ljudi najdemo na vseh področjih človeškega delovanja. Pri vzgoji se čudijo prizadevanju katoličanov za usta-

navljanje lastnih šol in vzgojnih zavodov. V politiki zagrizeno zagovarjajo ločitev Cerkev od države in odklanjajo kakršnokoli veroizpoved, obvezno za vso državo. V družbenem pogledu predpisujejo tisoč napačnih načel, a po drugi strani odrekajo Cerkvi vsakršno pravico in pristojnost za odločanje v socialnih zahtevah. Cerkev bi se po njihovem ne smela vmešavati v vprašanje zakona, razporeke, javne pravdnosti.

Čeprav jim je „vse-eno“, bi bili silno veseli, če bi videli Cerkev ponižano, osramočeno, zapostavljeno.

Iz filmskega sveta

KINO IN TELEVIZIJA

Poleg drugih vzrokov filmske krize v številnih evropskih državah je po statistikah največji sovražnik kina televizija. Tako je tudi v Nemčiji in v Avstriji. Nad 30 milijonov šilingov se je pri nas zmanjšal v lanskem letu denarni obtok v filmski industriji. Podoben procent znižanja beležijo tudi v Nemčiji, dočim so morali Francozi ugotoviti 54 milijonov deficitov. V tem oziru pa se italijanski in angleški film moreta ponasati celo s precejšnjim presežkom v denarnem obtoku. Pri tem pa ugotavljajo, da je temu zmanjšanju v prvi vrsti kriva preveč privilegirana televizija, ki je v sorazmerju s kino-produkcijo zelo nizko obremenjena z davčnimi obveznostmi.

NEMŠKI ŠKOFJE IN FILM

Nemški škofje so izdali oster poziv k temeljiti preučitvi vesti in k večji odgovornosti glede filmske cenzure. Škofje so obsodili moralno manjvredne in nizkotne filme, ki jih prikazujejo razni režiserji v mikavni obliki.

Prišla je ura laikov v Cerkvi tudi in še posebno v tem smislu, da je njihova vest resnično katoliško oblikovana, da so sposobni sami presojati, kaj je moralno dobro in kaj je moralno zlo. Katoliški laiki morajo slediti vesti brez neprestanih opominov in svaril dušnih pastirjev.

„SAMO ČLOVEK“ V BENETKAH

Kot znano, se vrši v teh dneh mednarodni filmski festival v Benetkah. Na tem festivalu so že drugi dan predvajali lepi ameriški film „Samo človek“, delo režiserja

severnem bojišču od začetka vojske. Na lastno prošnjo so uvrstili očeta meseca decembra v vojno stotnijo mariborskega polka. Pred štirinajstimi dnevi je pisal očetu, da je prišel s svojim sinom pri D... med nekim spopadom skupaj. Veselje ni bilo dolgo, ker je kos šrapnela zadel sina na prsi. Oče sam je obvezal sina za silo, katerega so prenesli na obvezovališče, oče se je pa vrnil v bojno črto.

Eden vpije, drugi stoče, tretji joče . . .

Pismo Kranjca in Primorca iz bojnega polja:

Draga Štefi! Naznanjava Ti, da sva Tvojo kartico dobila v najno podzemsko luknjo; ta luknja je zavetje najinega življenja. Lepo se Ti zahvaliva za odgovor in se Ti priporočiva še za katerega.

Sedaj pa malo o dogodkih iz bojnega polja. Naznanjava Ti, da nas je še malo trdnih in zdravih mož, ki smo skupaj zapustili lepo domovino. Midva sva si znana od prvega dne, ko sva prisegla: smrt ali življenje za domovino. Zvesta sva si ostala kakor brata bodisi v dobrih ali v hudih časih. Velikokrat je bila že nama namenjena ločitev zaradi prevelikih ruskih napadov. Bilo je dne 2. februarja, to je na svečnico. Sonce je zaslilo za visoke Karpaty, zemlja pokrije temna noč. Nebo je bilo jasno, zvezde so trepetale, drevje je škripalo od mraza. Pozneje v noči se dvigne blede luna in razsvetli bojno polje, katero je bilo tiho in mirno.

Naša baterija je stala kakih sto korakov pred bojno črto, zato smo vedeli, kaj nas

Michaela Römerja. To je edini film, s katerim so ZDA letos zastopane na tem festivalu in ta film je obenem edini iz države izven evropske celine. V filmu je izrazito prikazana vitalnost neodvisne ameriške filmske proizvodnje. Po vsebini je protirasističen in human. Osnovna tema filma je zgodba mladega črnca. Režiser Römer je nekaj let deloval med črnci v južnih drž. Amerike. V filmu kaže problem sožitja med črnci in belci, kjer je vzrok nasprotij največkrat nerazumevanje in nevednost.

Film prikazuje dogodivščine mladega črnkega delavca, ki je našel delo v skupini pomožnih železničarjev, ki živijo v železniških vagonih. Njihovo življenje je neodvisno, a hkrati popolnoma odrezano od družbe. Ta delavec, po imenu Duff Anderson, se zaljubi v mlado črnsko učiteljico, katero poroči kljub težki odgovornosti za stalno in lepšo bodočnost. Po naravi je nestalen in silno ponosen. Pri delu v mestu se v družbi belcev kmalu spre, nakar je od dela odpuščen. Iz občutka ponižanja — brez dela — pobegne iz družbe, tam pa sreča svojega očeta, pravtako izobčenca in trpinca. Ta ga pripravi do spoznanja, da se mora vrniti v družbo, k delu. Tam se bori za pravico biti človek, čeprav je črni polti.

Igralci v filmu nastopajo zelo pohvalno in napovedujejo, da bo ta lep film vsekakor deležen nagrade.

Za dobro voljo

Gospa: „Janez, ali si zamenjal ribam vodno?“

Janez: „Ne še, ker ni bilo treba; niso še prejšnje spile.“

čaka. Vsak si koplje svojo jamo da ga varuje sovražne krogle. Karl in Avgust pa tudi nista pri ta zadnjih. Vso noč sva razbijala hudo zmrznjeno zemljo, da sva si napravila zavetje proti svinčenemu dežju. Začelo se je že daniti, pa sva bila še pri delu; trudna sva že bila, pa srčnost naših fantov ne odneha.

Povelje pride: pripravite se za streljanje. Ze pridejo prvi pozdravi ruskih topov, mi pa smo jim precej odgovorili. Začne se grozovito grmenje; krogle so švigale kakor dež. Eden vpije, drugi stoče, tretji joče . . . Ali naša hrabrost, trdosrčnost in naš pogum ne odneha, dokler je le mogoče. Pa zaradi prevelike množine ruskih topov, iz katerih so se krogle vsipale kakor toča, smo se morali umakniti od naših topov v jame. Ne sramujeva se naznaniti, da sva trepetala od strahu, ker se je zemlja tresla od samega grmenja in sonce je stemnelo od dima. Kakor blisk na nebu se zasveti v naši jami. Strašen prizor! Krogla iz ruskega topa se je razletela med nami, vse je v dimu, vsi smo z zemljo zasuti, misleč si, da je vse mrtvo. Sam sebi nisem veroval, če sem še pri življenju. Stok se je zaslišal, enemu tovarišu se krogla glavo preseka, pa ni umrl. Midva sva se pa zahvalila Tistemu, ki je nad nama roko držal in tako najino življenje pred sovražno kroglo obvaroval.

Karl in Avgust še zdrava na bojnem polju stojita, odkjer Tebi tisoč pozdravov želim!

Z Bogom! Na svidenje! Karel in Avgust.

(K o n e c)

Otroški kotiček

V ŠOLI

„Ti tam drugi v šesti klopi! Koliko je šestkrat pet?“
Majhen mož na prste stopi:
„Šestkrat pet je trideset!“

„Vrane družijo se rade, pet na smreki jih čepi.
Puška počí, ena pade, koliko jih še sedi?“

Kaj se tebi zdi?“ — „Nobena!“
„Kaj? To v glavo mi ne gre!“ —
„Ena pade ustreljena, druge štiri odleté.“

„Glej ga, glej, glavica bistra!
Majhen deček — velik mož.
Ščasom' boš še za ministra.
alco vedno priden boš!“

Josip Stritar

Velika knjiga

Oče reče sinu: „Branko, vstani, pojdiva na hrib! Hočem ti pokazati največjo knjigo na svetu.“

Branko skoči na noge. Radoveden je. Tako knjigo bi pač rad videl.

Hitro korakata z očetom preko polja in prideta na vrh visokega hriba. Branko se ozira naokrog in vpraša: „Kje je ona velika knjiga?“

Oče mu odgovori: „Poglej naokoli, Branko, in videl jo boš!“

Branko gleda in gleda in reče: „Ravno polje vidim, gozdove in travnike, hribe in doline, potoke in reko in tam daleč skalnato gorovje. Knjige pa ne vidim nobene.“

„In kljub temu gledaš že ves čas vanjo!“ mu odgovori oče. „Kar namreč vidiš, to je velika knjiga, ki jo je uredil Stvarnik sam. Iz nje se lahko naučiš veliko skrivnosti, če jo boš gledal z odprtimi očmi.“

Kako uporabimo prosti čas?

Poglejmo nekoliko, kakšno je pri delavstvu po različnih delih sveta razmerje med delovnim in prostim časom.

V višje razvitih deželah je to razmerje sledeče: Na Angleškem in na Irskem je v veljavi 44-urni delovni teden; v Ameriki in v Kanadi delajo na teden 40 ur, v Avstriji in v Belgiji 45, na Švedskem in na Finskem pa 47 ur tedensko. V teh deželah je dana prilika mladim delavcem, da v prostem času morejo povsem zadovoljiti potrebam duha in zabavi. Zato je tu med delavstvom mnogo misla za šport, igro, pa tudi za ples in veseljačenje. Strokovne organizacije pripravljajo številne tečaje za strokovno izpopolnjevanje delavske mladine in svoje klube imajo opremljene z radijskimi in televizijskimi aparati; pa tudi za kino in gledališče imajo ti delavci dovolj prilike.

V manj razvitih deželah je delavski mladini prosti čas odmerjen v mnogo bolj skopu meri. V belgijskem Kongu so delavci na delu od jutra do večera; le ob nedeljah morejo po delu obiskovati strokovne ali kulturne prireditve. V Hongkongu je v veljavi delovni čas od 12—14 ur dnevno, iz česar je razvidno, da delavcu ne preostane prav nič časa za izvenpoklicno udejstvovanje. Prav nasprotno pa je v Indiji in na Filipinih, kjer ima mlad delavec zaradi brezposelnosti preveč časa (ca 2 milijona brezposelnih); pravtako na Japonskem in v osrednji Afriki. Tam imajo časa dovolj, toda kaj v tem času početi, ko nimajo niti najnujnejšega za človeka vredno življenje. Stanovajska kultura je na najprimitivnejši stopnji. Kje naj potem še dobi mlad brezposelni denar za knjigo, radio in strokovno orodje.

Prosti čas je za mladega človeka veliko bogastvo, je pravi skriti zaklad, katerega je treba izkopati in prav izrabiti. V tem času je mogoče mlademu življenju dati vrednost in dostojanstvo. Poglobljati znanje, utrjevati kulturo duha in srca, sprostiti telesne in duševne sile in se posvečati socialnemu in kulturnemu delu narodne in stanovske skupnosti — tako uporabimo svoj prosti čas. Milijoni mladih nimajo te možnosti!

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

NASE ROMANJE V LURD

Iz Celovca do francoske Riviere

piše Blaž Jan schitz, Medgorje

Bil je lep sončen dan, ko sem se v nedeljo, 12. julija podal z mojim kovčkom zgodaj zjutraj v kapelico šolskih sester, Marijino kapelico fatimske Matere božje. Ob 5. uri zjutraj sem se udeležil nedeljske službe božje, ki jo je daroval č. g. dr. Polanc. Po sv. maši me je častita sestra povabila na kavo. Bilo je že nekaj zbranih, vsi lurski romarji.

Potem smo čakali pred Mohorjevo hišo na naš avtobus.

Ob šestih bi se morali odpeljati iz Celovca, da bi bili v Trstu ob 11. uri. Imeli smo zamudo, ker smo morali čakati na avtobus s podjurskimi romarji. Ta in še drug avtobus, ki je pobral romarje iz Celovca in okolice, sta se odpeljala preko Vrbe in Beljaka. Tretji avtobus, v katerem sem bil tudi jaz, pa se je odpeljal po Rožu in pobral Rožane in še Ziljane.

Na Zihpoljah so nas že čakali pri cesti prvi romarji. Med drugimi nas je pozdravil in nam voščil srečno pot č. g. Cesen. V Rožku so že čakali g. Marktl, dr. Kraiger s svojo ženo in še nekaj romarjev. Vožnja je šla proti Vrbi in Beljaku in dospeli smo do meje. Prva dva avtobusa sta nas že čakala na meji. Tu smo izvedeli, da so morali trije romarji na žalost izstopiti, katerih potni listi niso bili v redu. Bilo je to prvo grenko presenečenje. Vse pregovarjanje ni pomagalo, ker smo morali prekoračiti še italijansko-francosko mejo v Ventimigliji.

Peljali smo se skozi Zabnice, mimo sv. Višarij, kjer smo s pogledom nanje tiho pozdravili naš znani romarski kraj. Dalje je šlo skozi Kanalsko dolino, Pontebbo, ki je nekaj stara meja Avstro-Ogrske, dalje proti Vidmu (Udine) in od tam na levo proti Trstu.

Imeli smo zamudo, zato smo izstopili že v Trziču (Monfalcone) iz avtobusa in tam malo čakali na veliki romarski vlak. Romarji iz Tržaške in Goriške, ki so se pripeljali z vlakom v Trzič, so nam mahali z robcami. Sedaj pa hitro v naš vagon, kupé št. 111, kjer sem dobil prostor. Bili smo skupaj domačini iz Radiš in nek gospod Sturm in njegova hči iz Pokrč. Kar po domačem smo se pogovarjali. V kupeju, št. 111, nas je bilo osem. Vagoni so bili francoski in zelo snažni.

Dalje smo se peljali preko Mestre in dalje proti Padovi, mesto sv. Antona. V Padovi smo glasno molili v kupeju na čast sv. Antonu za varstvo na tem potovanju. Potem

smo pa tudi glasno molili rožni venec, prav tako tudi drugi dan.

Med vožnjo smo tudi prepevali naše lepe Marijine pesmi, ki jih je vse občudovalo. V vsakem vagonu je bil zvočnik (Lautsprecher). Zapeli smo pete litanije. Kako krasno je donelo po vseh 13 vagonih „Gospod, usmili se nas“.

V vsakem kupeju smo tudi vsak dan po dvakrat molili glasno sv. rožni venec.

Peljali smo se preko Verone in Vicence. Pri Vicenci na hribu smo videli lepo Marijino cerkev Monte Verio. Dalje je šlo proti Milanu in od tam proti jugu skozi mesto Pavia, Tortono in končno smo se pripeljali, ko se je že mračilo, v Genovo, največje pristanišče Italije. Meni se je zdelo, da smo prišli hitro tja. Zdaj pa smo se peljali dalje — vožnja celo noč in še en dan — skozi vso italijansko in francosko Riviero.

(Dalje prihodnjič)

Naša pot čez Turčijo

Protiv večeru smo prispeli na drugi konec Bolgarije, na turško mejo. Na meji smo se zadržali kake tri ure. Tudi tu nam cariniki niso pregledovali prtljage, kajti če bi to storili in začeli odpirati naše kovčke, bi se to nikoli ne končalo.

Prenočevali smo v turškem mestu Edirne. Nekoč se je to mesto imenovalo Jedrene. To je bila svoje dni tudi sultanova prestolnica. Veličastna džamija, ki stoji še danes, govori o slavni preteklosti mesta.

Okoli poldne smo prispeli v Istanbul (Carigrad). Nastanili smo se v nekem hotelu, kjer so me že od prej poznali.

Prvo, kar pade človeku v oči v Istanbulu, je velik promet. Na tisoče avtomobilov drvi levo in desno brez vsakega reda in človeku kar ne gre v glavo, da se na vsakem koraku ne zgodi prometna nesreča.

Istanbul je milijonsko mesto, v katerem se meša preteklost in sedanost. Morda ni nobeno mesto tako lepo kakor Istanbul, kadar se ob sončnem zahodu mnoge džamije

s svojimi kupolami in vitkimi minareti ršejo v rdečkasto in oranžno nebo.

Mesto je razdeljeno na dva dela, med katerima je morski rokav, imenovan Zlati rog. Oba dela sta povezana s širokimi mostovi.

Ena izmed najznamenitejših zgradb v mestu je džamija Aja Sofija. Nekoč je bila njena kupola čudo gradbeništva in je še danes največja na Bližnjem vzhodu. Zgradili so jo pred petnajstimi stoletji kot krščansko cerkev Svete Modrosti in so jo šele leta 900 spremenili v džamijo. Danes je v njej muzej.

Poleg nje stoji nenavadno lepa „modra džamija“ s šestimi minareti. Znotraj je obložena z modrimi emajliranimi ploščami. Toda izmed vsega nas je najbolj zanimala „zaprta čaršija“. Na tisoče najrazličnejših trgovin se vrsti druga ob drugi pod obokom velikanske zgradbe. Tu se lahko sprehajate in kupujete ne oziraje se na dež ali sonce. Trgovci vam hočejo drago prodati svoje blago, toda dober kupec bo vselej po-

nudil samo polovico cene. Po prerekanju in po mešetarjenju bo kupec vendarle odnesel blago s popustom in zadovoljna bosta oba: trgovec in kupec. Če pa bi kupec robo takoj kupil, bi bila oba nezadovoljna, tudi trgovec, ker na vzhodu ljubijo mešetarjenje, ki ga imajo za veliko umetnost.

Istanbul leži na Bosporu, ožini, ki deli Evropo od Azije.

Ali ste že kdaj pomislili, kako se pride iz Evrope v Azijo?

Glejte, kako. Sedete na parnik ali na splav, ki prevaža tudi avtomobile, in po dvajsetih minutah vožnje se izkrcate na drugi celini. Še vedno boste v istem mestu, v Istanbulu, toda na drugi celini.

Tu nadaljujemo naše potovanje. Vozimo se skozi divje planinske predele. Sredi marca smo, toda jutra in večeri so hladni.

Potujemo skozi manjše vasi in se pogovarjamo s prebivalci. Opažamo, koliko besed iz turškega jezika poznamo, ker so mnoge prešle v srbski jezik za časa turške vladavine v naših krajih. Take besede so: sokak, dire, kašika, bardak, basamak, čevap, jok, taman, sat, terzija, čiviluk, čuprija in še sto drugih.

Okoli poldneva naslednji dan smo prispeli v Ankaru, glavno mesto Turčije. To mesto je novejšo od Istanbula. Ulice so široke, zgradbe moderne.

V Ankaru nismo ostali dolgo. Še pred večerom smo se odpravili dalje, da bi naslednji dan prispeli v dolino Goreme, ki jo imenujejo tudi „začarana dolina“.

Naši avtomobili so se s težavo vzpenjali po strmih poteh in po peščenih rečnih koritih. Vendar, naš trud je bil poplačan.

Kar smo zagledali pred seboj gozd koničastih stolpov, med katerimi so nekateri nosili na vrhu kamnite plošče kakor klobuke. Najbolj čudno pa je bilo, da so bili stolpi votli. Vanje so bile izvrtane štirioglate luknje, podobne vratom in oknom. Toda, to so tudi bila vrata in okna. Tu je včasih živela nekakšna krščanska skupnost, ki se je sem zatekla na begu iz Palestine. Menihi so si izdoblili bivališča v mehek kamen, drugo nad drugim, v nekaj nadstropjih. Celotne cerkve so imeli v teh kamnitih stolpih in jih okrasili z ikonami.

Danes v teh skalnatih bivališčih nihče ne stanuje, toda kraj je tako zanimiv, da po pravici nosi ime „začarana dolina“.

Toda še danes žive ljudje po teh krajih v hišah, ki so na pol pečine. V takih hišah je pozimi toplo, poleti pa hladno.

Pot proti libanonski meji smo nadaljevali šele naslednji dan. Zajel nas je peščeni vihar. Zrak je bil poln peska, da smo komaj videli dva metra predse.

Oton Župančič:

Tiho prihaja mrak

Tiho prihaja mrak,
plah je njegov korak,
ni ga čuti.
Srce, zakaj drhtiš?
Česa, povej, se bojiš
v tej minuti?

Ali teman spomin
se je zgostil iz temin
brezobraznih?
Ali bodočnost-vampir
puhnil v večerni je mir
misli ti blaznih?

Ali je jata vetrov
šla preko dragih grobov
zapuščenih?
Ali iz daljnih samot
prišla je pesem sirot
zasolzenih?

Tiho prihaja mrak,
plah je njegov korak,
plaho bega.
Srce, zakaj drhtiš?
Česa, povej, se bojiš?
Vsega, vsega...

KRIMINALNI ROMAN

SKRIVNOST

SAX ROHMER

Prevedel:
AVGUST PETRIŠIČ

dr. Fu-Mančija

1. NADALJEVANJE

Z današnjo številko prične naš list s kriminalnim romanom „SKRIVNOST DR. FU-MANČUJA“, Saxa Rohmerja. Upamo, da bodo naši bralci z romanom zadovoljni, ker je vsebina dela tako napeta, da bodo komaj čakali nadaljevanja.

(Op. uredništva)

Nayland Smith iz Burme

„Neki gospod želi z vami govoriti, gospod doktor!“

Nekje v daljavi je ura s stolpa udarila pol.

„Pol enajstih!“ sem pripomnil. „Pozen obisk. A privedite ga gor!“ Komaj sem odložil svoje pisarje, so se po hodniku približali koraki. Takoj nato sem vesel planil pokonci; zakaj velik, vitek mož štirioglatega, gladko obritega in ko kava ožganega lica mi je z razprostrtimi rokami stopil naproti:

„Dragi stari Petrie! Mene se prav gotovo nisi nadejal!“ Bil je moj prijatelj, o katerem sem menil, da je v Burmi.

„Nayland Smith!“ sem vzkliknil in mu stisnil roke, „to pa je zares presenečenje! Kaj...?“

„Oprosti mi, Petrie!“ me je prekinil in urno utrnul svetilko, da se je na mah vsa soba potopila v temo. „Morda me imaš za

prismuknjeneja,“ je dejal strme skozi okno, „vendar pa mi boš priznal, še preden boš za nekaj ur starejši, da imam za svojo prevadnost tehtne razloge. Ah! Nič sumljivega! Mogoče sem tokrat jaz prvi!“

Vrnil se je k mizi in spet privil svetilko. „Se ti zdi zelo skrivnostno, ali ne?“ se je smejal.

Pogled se mu je ustavil na mojem nedovršenem rokopisu. „Roman? Videti je, da so prebivalci te četrti zelo zdravi. Mar ne, Petrie? Torej, lahko ti preskrbim obilico gradiva, ki te bo, če ti je za pošastne skrivnosti, osvobodilo influence, polomljenih kosti in živčnih boleznih.“

Ostro sem ga motril, ali nič ni bilo v njegovem izrazu, kar bi potrdilo moje domnevo, da ga zasledujejo prividne prikazni. Oči so mu bistro zrlle in poteze so mu kazale mračno odločnost. Postavil sem na mizo whisky s sodo in vprašal: „Si li predčasno prišel na dopust?“

„Nisem na dopustu!“ Skrbno si je tlačil pipo. „Imam službo! Hudo službo!“

„Službo? Pa menda nisi premeščen v London?“

„Sem na poti, Petrie, in ne odločam jaz, kje sem danes ali kje bom jutri.“ Nekaj grozečega je tičalo v njegovih besedah. Ne da bi pokusil pijačo, sem čašo spet postavil na mizo in ga ostro pogledal.

„Zdaj pa na dan z besedo! Kaj naj vse to pomeni?“ Brez pomisleka si je Smith slekel suknjič, si zavihal rokav srajce in pokazal grdo brazgotino v mesnem delu podlehti. Bila je zaceljena, a dobre tri centimetre naokoli sumljivo progasta. „Ali si že videl kdaj kaj podobnega, he?“

„Ne,“ sem osupel priznal. „Videti je, kakor da bi bila rana globoko izžgana.“

„Točno! Zelo globoko! Puščica, ki je bila prej pomočena v strup neke hamadryade, je bila tu započena.“ Mrzla zona me je spreletela, ko je omenil to najbolj strupeno kačo Azije.

„Za tako stvar velja le poseben postopek,“ je nadaljeval prijatelj, ko si je spet oblekel suknjič. „In sicer oster nož, vžigalica in zvita patrona za izžiganje rane. Tri dni sem ležal v najhujši vročici v nekem gozdu in še danes bi ležal, ko bi se bil takrat le sekundo obotavljal. To je bil vzrok te rane in nikakšna nesreča.“

„Kaj hočeš s tem reči?“

„S tem hočem reči, da je stvar bila morilen poizkus. In zdaj sem za petami zločincu, ki je potrpežljivo — kapljico za kapljico — jemal gadovim žlezam strup, v katerega je pomočil puščico in jo dal potem name izstreliti.“

„Kakšen vrag pa je to?“

„Vrag, ki biva, ako se zelo ne motim, trenutno v Londonu in se bori s podobnim orožjem. Petrie, vedi, da nisem tu le po naročilu in v korist britanske vlade iz Burme, marveč v dobro in blagor celokupnega belega plemena, in zelo sem prepričan — dasi prosim nebo, naj bi ne bilo tako — da bo njegov nadaljnji mirni življenjski potek v prvi vrsti odvisen od uspešnosti mojega poslanstva.“

„Če pravim, da sem bil popolnoma zmeden, to niti približno ne daje slike o moji duševni zmedbi, v katero so me spravila ta nenavadna pojasnila. Nayland Smith me je iztrgal iz enoličnega predmestnega življenja ter divje vzburkal mojo domišljijo. Nisem več vedel, kaj naj si mislim, kaj naj verjamem.“

„Zapravljam svoj dragoceni čas!“ Spraznil je svojo čašo in vstal. „Pohitel sem po najbližji poti semkaj k tebi, ker si ti edini človek na svetu, ki se mu v tej stvari lahko zaupam. Razen načelnika tajne policijske službe si ti, vsaj upam tako, edina oseba v Angliji, ki ve, da je Nayland Smith zapustil Burmo. Zdaj moram neprestano imeti koga pri sebi, Petrie — to je brezpogojno potrebno! Smem torej stanovati tu in ali boš mogel žrtvovati nekoliko dni za nekaj tako nenavadnega, da še nikoli nisi kaj takega doživel?“

Brez obotavljanja sem privolil, zakaj moji zdravniški posli žal niso bili preveč obsežni.

„Krasno!“ Smith mi je po svoji navadi hlastno stisnil desnico. „Pričnimo torej!“

„Kako, mar že nocoj?“

„Takoj! Nameraval sem iti sicer k počitku, ker že osemindeset ur nisem niti četrt ure resnično spal. Toda tu je še nekaj, kar moram najprej opraviti. Nemudoma moram iti svariti sira Crihtona Daveya!“

„Sira Crihtona Daveya — od družbe Indija...“

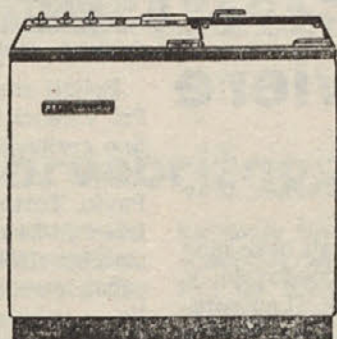
„Petrie, on je zapisan smrti! Ako ne bo brez ugovora poslušal mojih nasvetov in se po njih ravnal, ga — pri Bogu — nič ne more rešiti!“

(Dalje prihodnjič)

In jeder Hinsicht perfekt turnamat D

Der fahrbare Waschautomat mit dem bewährten Zwei-Laugen-Verfahren. Jetzt mit „D“-Effekt, der wählbaren Waschkraftverstärkung. Jede Wäsche können Sie in ihm waschen, auch empfindliche Wolle, denn er hat für alle Gewebearten passende Programme. Besonders vorteilhaft ist der getrennte Wasch- und Schleuderteil. Lassen Sie sich den Waschautomat „AEG-turnamat“ einmal unverbindlich vorführen.

AEG
AUS
ERFAHRUNG
GUT

Kdaj razmnožujemo rabarbaro?

(Nadaljevanje s 5. strani)

jemo v jeseni in ostane kot zastirka čez zimo ali pa ga jeseni med vrstami zadelamo v zemljo. Februarja in marca približno 3 tedne pred poganjanjem pognojimo stare nasade s 6—8 kg na ar 40% kalijeve soli, 6 kg na ar superfosfata in 3—4 kg na ar nitromonkala. Če ne gnojimo s hlevskim gnojem, so doze gnojil za 1/3—2/3 večje. Poleg tega dognujemo še od konca junija do konca julija z 1—1,5 kg na ar nitromonkala, in sicer v več obrokih.

Zemljo za nov nasad globoko preorjemo. Zelo dobro uspeva rabarbara na rigolanih tleh, ki pa jih je treba dobro pognojiti. Rabarbara navadno množimo vegetativno, ker iz semena zrasle rastline niso izenačene in dajo manjši pridelek. Iz nasada, ki ga uporabljamo že več let, odberemo najlepše razvite rastline, ki jih razdelimo na 2—4 dele. Vsak del mora imeti najmanj 2—3 dobro razvite poganjke in dovolj korenin. Koreninska reznica mora tehtati okoli 0,25 kg.

Ugoden čas presajanja rabarbare je avgust, lahko jo presajamo tudi septembra, oktobra ali celo spomladi. Sadimo jo po 1 m do 1,5 m × 1 m do 1,5 m narazen. Dober nasad rabarbare mora biti strnjen, zato je razdalja na suhi in slabši zemlji manjša kot na dobrih z vodo bogatih tleh. Presajamo z lopato tako, da izkopljemo jamo, vanjo položimo reznico, ki jo pokrijemo s 1—5 cm debelo plastjo zemlje. Zemljo okoli sadike je treba dobro pritisniti in sadike močno zaliti. Po presajanju tla pokrijemo s šoto ali hlevskim gnojem, da so topla in se rabarbara do zime dobro ukorenini. Prvo leto je treba nasad rabarbare pleti, ker se rastline še ne razrastejo dovolj, da bi prekrite tla. Naslednja leta se rabarbara že toliko razraste, da je potrebno le enkratno okopavanje zgodaj spomladi; pri tem zadelamo v zemljo gnojila. Za doseg velikega pridelka je treba nasad namakati. Zelo važno je redno odstranjevanje cvetnih stebel, ki poganjajo že od maja. S tem preprečimo, da bi cvetno steblo izčrpavalo rastlino na škodo listnih pecljev. Pri odstranjevanju cvetnih stebel je treba biti bolj pazljiv kot pri pobiranju listnih pecljev. Pri prvem odstranjevanju poberejo le 2—3 največja cvetna stebela, čez nekaj dni odstranimo vsa cvetna stebela. Pozneje zrasla cvetna stebela odstranjujemo pri pobiranju listnih pecljev. Odstranjevanje je treba tako, da iztrgamo cvetno steblo, ne smemo ga odrezati ali odломiti. Na rastlini naj ne odstanejo deli cvetnega stebela.

Tudi listnih pecljev ne smemo rezati, ampak jih je potrebno odtrgati, vendar pazljivo, da ne poškodujemo majhnih poganjkov. Peclje pobiramo od aprila do junija. Ena rastlina da na leto najmanj 3 kg pecljev na 1 ar.

Pri nas na Koroškem

SKOCJAN
(Lepa prireditve)

Lepa farna dvorana je veselo sprejela v nedeljo, 13. sept., „oder mladje“, skupino mladih, navdušenih študentov, ki se posvečajo na odru kulturnemu delu za narod. Saj so ravno gledališke predstave eden glavnih sredstev za omiko naroda. Igre so sredstvo za izobrazbo gledalcev. Koliko pomorejo človeku za javne nastope, ki so tolikokrat potrebni v življenju. — Kino-predstave, televizija imajo svojo vrednost, a vse to je nekaj mrtvega, dočim so odrske predstave nekaj živega, resničnega pred človekom.

Slovenski študentje so posebej poklicani, da vršijo to plemenito kulturno poslanstvo. Prepričani smo, da bo njihov trud še žel kljub težavam in oviram velike uspehe. To se je že izkazalo v nedeljo zvečer, ko so dovršeno uprizorili komedijo „Scapinove zvijske“. Ta burka je prava umetnina, delo znanega francoskega dramatika Molière. Pred skoro 300 leti napisano delo ima še danes nenavadno privlačnost. Dovršenost prednašanja smo občutili pri podajanju vloge zvitiga Scapina, ki je bila odlično rešena, kar je izražalo dolgo ploskanje. Vse vloge so bile posrečeno razdeljene in rešene. Vse igralce moramo pohvaliti.

Gledalci so bili izredno zadovoljni. „Ni nam žal, da smo prišli. Odlično so nas zabavali in tako lepa predstava je bila. Študentje naj nas večkrat obišejo — tako je govorilo občinstvo.“

Nič manj pa ni navdušil zelo izurjen kvintet „Veseli študentje“. Zavidljivo spretnost

Na tečaju za konzerviranje v Št. Jakobu v Rožu

Šolske sestre so nas povabile v prvih dneh septembra na tečaj za konzerviranje. Čeprav je tečaj namenjen predvsem absolventkam kot dopolnilo zimskega šolanja, je vendar potreben in koristen tudi vsem drugim dekletom in ženam.

Splošen tehnični razvoj dvajsetega stoletja je odločilno posegel tudi v to panogo gospodinjanskega udejstvovanja. To smo lahko spoznale na tečaju predvsem vse tiste, ki smo sprejele prvi pouk o konzerviranju pri svojih materah, ki so se tega učile v šolah v preteklih petdesetih letih. Kakor se povsod pri modernem načinu življenja čuti stremenje po olajšavi dela, prihaja to stremenje tudi pri načinih konzerviranja močno do izraza. Marsikaj od tega, kar so se učile naše matere, danes ne velja več, marsikaj pa je nepotrebno, ker so se metode in načini konzerviranja močno izpremenili.

Olajšave dela pri konzerviranju ne izvirajo samo od uporabe modernih sredstev in

so pokazali pri igranju. Odigrali so več glasbenih komadov in jih spremljali z vzkliki ali petjem. Nad vse živahen je bil mladi klarinetist.

Tudi drugod so s tem sporedom že želi uspehe in enako priznanje. Študentje so pokazali, koliko zmore idealist. Svojo zadovoljnost so gledalci pokazali z dolgotrajnim ploskanjem.

Naše prireditve

V BILCOVSU

bodo gostovali v soboto, 19. sept. 1964 ob pol 8. uri zvečer pri Miklavžu študentje (oder mladje) z veseloigro

„SCAPINOVE ZVIJACE“.

V odmorih vas bodo zabavali „Veseli študentje“.

V SELAH

bodo gostovali v nedeljo, 20. sept. 1964, ob pol 3. uri popoldan v farni dvorani študentje (oder mladje) z veseloigro

„SCAPINOVE ZVIJACE“.

V odmorih vas bodo zabavali „Veseli študentje“.

V SLOVENJEM PLAJBERKU

v gostilni Serajnik bodo gostovali v nedeljo, 20. sept. 1964, ob pol 8. uri zvečer študentje (oder mladje) z veseloigro

„SCAPINOVE ZVIJACE“.

V odmorih vas bodo zabavali „Veseli študentje“.

pripomočkov: kot n. pr. pečice električne-ga štedilnika, sokovnikov raznih vrst, uporabe brzokuhalnega lonca (Kelomat), uporabe hladilne skrinje (Tiefkühltruhe); tudi stare, a še danes uporabne metode, kot n. pr. v naših krajih najbolj znano „reksanje“, (steriliziranje z brezdušnim zapiranjem) so danes opravljene po zaslugah znanstvenih izkušenj veliko hitreje in lažje, kot še nekako pred 20 leti. Vse to smo spoznale in se naučile vse, ki smo se tega tečaja udeležile.

Bogati pridelki šolskega zelenjadnega vrta, (verjemite ali ne, da so tehtali posamezni paradizniki od 60 dkg do 1 kg) in šolskega sadovnjaka so nudili dovolj prilike za praktične vaje, za utrditev teoretičnega strokovnega pouka.

Da smo se seznanile tudi s konzerviranjem mesnin, nas je ob prihodu čakal že zaklan prašič.

Kar 44 različnih vrst konzerv smo naštele ob sklepu tečaja. Nič čudnega, da smo ob taki bilanci zaključile tečaj z velikim zadovoljstvom.

Pa še nekaj je bilo na tečaju za nas, mlada dekleta. Zapele smo si veselo, tako kot v zimskem tečaju. Prav vse pesmi smo zapele, kar smo se jih pozimi naučile. Da, te naše lepe pesmi! Te povežejo naša srca! In kar dobro smo jih urezale, čeprav naš pevski zbor ni bil polnoštevilno zbran. Ob tem so oživel naš spomini na blažene ure lepe mladosti! Škoda, da je minilo tako hitro!

Udeleženske tečaja

MALI OGLAS

Dentistka HELENA GALLE, Celovec, Bahnhofstraße 38/b se je vrnila z dopusta in zopet ordinira.

Velesejmske vesti

Velesejem v Welsu mednarodni!

Avstrija je dobila nov mednarodni velesejem, in sicer v Welsu. Vkljub temu da je ta institucija med „najmlajšimi“ v Avstriji, je v zadnjih nekaj letih dosegla zavidljiv vzpon.

Na letošnjem, ki se je pričel 29. avgusta, je razstavljalo nad 2000 tvrdk iz 20 držav. Razstavni prostor obsega približno 400.000 kv. m. (večji kot v Münchnu!). Velesejem si je ogledalo nad 1 milijon obiskovalcev. Zato sta se velesejmsko predsedstvo in glavni odbor odločila, naj se ta gospodarska prireditve v bodoče imenuje „Mednarodni velesejem — Avstrijski osrednji kmetijski velesejem v Welsu“. To pobudo je vsekakor treba pozdraviti! Pripomnimo naj še, da je že v prvih petih dneh obiskalo velesejem nad 800.000 interesentov.

Jugoslavija na Dunajskem velesejmu

Kot že več let sem razstavlja Jugoslavija tudi na jubilejnem 80. Dunajskem velesejmu (od 13. do 20. septembra 1964). Na njem je zastopana s približno 100 produkcijskimi oziroma zunanjetrgovinskimi podjetji.

Razstavljene predmete bi lahko razdelili v tri skupine: 1.) industrijski izdelki (strojna gradnja, kovinska in elektroindustrija); 2.) blago široke potrošnje; 3.) prikaz možnosti tranzitnega prometa skozi Jugoslavijo in njen tujski promet.

S sodelovanjem na tem velesejmu hoče Jugoslavija tudi na ta način pokazati dobro voljo za uspešen nadaljnji razvoj gospodarskih odnosov s svojo severno sosedo Avstrijo.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

CELOVEC 412,1 m

PONEDELJEK, 21. 9.: 14.15—14.55 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za vsakega nekaj. — 10 minut za športnike. — 18.00—18.15 Za našo vas. — TOREK, 22. 9.: 14.15—14.55 Poročila, objave. — Iz ljudstva za ljudstvo. 2. del razgovora v Podgradu. — SREDA, 23. 9.: 14.15—14.55 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK 24. 9.: 14.15—14.55 Poročila, objave. — Žena in dom. — PETEK, 25. 9.: 14.15—14.55 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Solistična glasba. — Z gledališkega odra in galerijskih sten. — SOBOTA, 26. 9.: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 27. 9.: 07.30—08.00 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

LJUBLJANA (327,1 m)

NEDELJA, 20. 9.: 7.15 Narodni in domači zvoki. 14.00 Koncert „Pri vas doma“. 20.00 Radijska predredba baleta „Lepa Vida“. 21. Melodije. — PONEDELJEK, 21. 9.: 8.05 Domače viže. 9.10 Otroci pojejo. 12.15 Kmetijska oddaja. 18.10 Indonezijska in mehiška glasba. 20.50 Simfonični koncert orkestra radia Ljubljana. — TOREK, 22. 9.: 8.30 Zborovske pesmi raznih narodov. 14.50 Zvoki kitar. 21.40 Veseli zvoki. 22.10 Plesna glasba. — SREDA, 23. 9.: 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb. 12.15 O reji zajcev. 15.40 Pesmi slovenskih skladateljev. 17.05 Slovenski solisti pojejo. — ČETRTEK, 24. 9.: 8.05 Slovenske narodne pesmi. 12.15 Inž. Čepin: Koliko mleka naj dajo prvesnice? 14.35 Poslušalci voščijo. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi. — PETEK, 25. 9.: 9.25 Slovenski pevci zabavnih melodij. 15.15 Zabavna glasba. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. — SOBOTA, 26. 9.: 10.35 Koroške narodne pesmi. 14.35 Poslušalci pozdravljajo. 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov. 22.10 Oddaja za izseljence.

• Tudi v Indiji so bile demonstracije zaradi visokih cen in vedno večjega pomanjkanja živil. Tako poročajo iz New Delhija, da je policija zaprla 1100 pristašev gibanja upornikov, ki ga vodijo komunisti. Organizacija je razširjena v glavnih mestih obširne države. Največ demonstrantov je bilo aretiranih v mestu Madras.

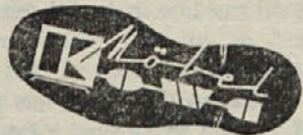
... namecite svoje korake ob
NAKUPU POHIŠTVA
v najsodobnejšo trgovino s pohištvom
na Zgornjem Koroškem

NAŠE IZREDNE PONUDBE

OMARE ZA DNEVNE SOBE
Orehov les s poliostrom, vdelan
bar in zasteklena polica . . . **3450.-**

NIZKE OMARE ZA DNEVNE
SOBE, orhov les s poliostrom,
predali in zasteklena polica . . . **1580.-**

BELJAK, GERBERGASSE,
NASPROTI APOLLO-KINA

GARNITURA ZA DNEVNO
SOBO, prvovrstno blago, razne
barve, velik prostor za posteljno
perilo **2215.-**